

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Lasten luontevahvuuksien tukeminen ja Huomaa hyvä! -materiaalin hyödyntäminen Taavinkylän lastentalossa

Jormakka, Johanna
Kauranen, Katarina

2018 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu
Otaniemi

Lasten luontevahvuuksien tukeminen ja Huomaa hyvä! -
materiaalin hyödyntäminen Taavinkylän lastentalossa

Johanna Jormakka & Katarina Kauranen
Sosionomi
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2018

Johanna Jormakka & Katarina Kauranen

Lasten luontevahvuuksien tukeminen ja Huomaa hyvä! -materiaalin käyttö Taavinkylän lastentalossa

Vuosi 2018 Sivumäärä 62

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda jatkumoa lasten luontevahvuuksien tukemiselle Taavinkylän lastentalossa. Työelämäkumppanina toimi Taavinkylän lastentalo. Päiväkodissa on ollut käytössä vuodesta 2016 lähtien Kaisa Vuorisen kehittämä Huomaa hyvä! -pedagoginen menetelmä, jonka tarkoituksena on lasten luontevahvuuksien tukeminen. Luontevahvuuksien tukemisessa taustalla on ajatus siitä, että jokaisella on omat luontaiset vahvuudet. Kasvattajien tehtävä tässä pedagogisessa menetelmässä on auttaa lapsia tunnistamaan heidän omat luontevahvuudet ja ohjaamaan niiden käytössä.

Opinnäytetyön toteutuksena Taavinkylän lastentalon työntekijöille luotiin perehdytyskansio ja lasten vanhemmille ohjevihko. Ohjevihko ja perehdytyskansio otettiin käyttöön päiväkodissa tammikuussa 2018. Ohjevihko sisältää päiväkodin lasten vanhemmille tietoa luontevahvuuksista sekä ideoita yhteiseen tekemiseen. Työntekijöiden perehdytyskansio suunnattiin etenkin Taavinkylän lastentalon uusille työntekijöille. Perehdytyskansio sisältää myöskin tietoa luontevahvuuksista sekä toimintaideoita, joita päiväkodin henkilökunta voi hyödyntää lasten kanssa.

Huomaa hyvä! ja luontevahvuuksien tukeminen pohjautuvat positiiviseen psykologiaan ja positiiviseen pedagogiikkaan. Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa on kuvattu positiivista psykologiaa, positiivista pedagogiikkaa, resilienssiä sekä hyveitä. Opinnäytetyö toteutettiin varhaiskasvatuksen parissa, joten opinnäytetyössä on kerrottu myös vuoden 2016 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, joihin Espoolaisten päiväkotien omat varhaiskasvatussuunnitelmat perustuvat. Teoriaosuudessa on kerrottu myös mitä hyvän ohjevihon laatiminen edellyttää.

Toiminnallinen prosessi alkoi tutustumisella Huomaa hyvä! -pedagogiseen menetelmään sekä päiväkodin toimintatapoihin. Opinnäytetyössä hyödynnettiin palvelumuotoilun keinoja ohjevihon ja perehdytyskansion tekemisessä. Työn arvioinnissa on hyödynnetty SWOT-analyysiä.

Arviointi on tehty työelämäkumppanin palautteiden avulla. Arvioinnissa pohditaan, kuinka hyvin opinnäytetyössä on päästy asetettuihin tavoitteisiin. Päiväkotit ja lasten vanhemmat arvioivat tuotoksia positiivisesti. Perehdytyskansio ja ohjevihko jäivät päiväkodin käyttöön opinnäytetyöprosessin jälkeen.

Asiasanat: positiivinen pedagogiikka, luontevahvuudet, varhaiskasvatus, ohjevihko, perehdytyskansio

Johanna Jormakka & Katarina Kauranen

Supporting the character strengths of children and using Huomaa hyvä! -material in Taavinkylän lastentalo

Year	2018	Pages	62
------	------	-------	----

The aim of this functional thesis was to create a continuum for supporting the character strengths of children in Taavinkylän lastentalo (kindergarten) the working life partner. Kaisa Vuorinen has developed Huomaa hyvä! -pedagogical method aimed at supporting the character strengths of children. It has been in use since 2016 in the kindergarten. In supporting the character strengths, the underlying idea is that every child has its own inherent strengths. The role of educators in this pedagogical method is to help children to identify and to instruct them to use their own character strengths.

In the implementation of this thesis, an orientation folder was created for the new employees of Taavinkylän lastentalo and a guidebook for the parents. The guidebook and orientation folder were introduced in the kindergarten in January 2018. The guidebook provides parents with information on the character strengths and ideas for joint activities. The orientation folder of the employees is directed especially at the new employees of Taavinkylän lastentalo. The orientation folder also contains information on character strengths as well as the activities that the kindergarten employees use with the children.

Huomaa hyvä! and the support of character strengths are based on positive psychology and positive pedagogy. The theoretical part of this thesis describes positive psychology, positive pedagogy, resilience, and virtues. The thesis was carried out in early childhood education, the thesis also contains information on the basics of the Early Childhood Education Plan of 2016, which forms the basis of the early childhood education plans in day care centers in Espoo. The theoretical part also discusses the relevant ideas in compiling a good guidebook.

The functional process began with an orientation to Huomaa hyvä! -pedagogical method and the methods of the kindergarten. The thesis utilized the methods of service design in making the guidebook and orientation folder. SWOT analysis was used in the assessment phase of the thesis.

The evaluation has been carried out through the feedback from the working life partner. The evaluation focuses on how well the goals of the thesis were achieved. The kindergarten and the children's parents evaluated the orientation folder and the guidebook positively. The orientation folder and the guidebook were left in the kindergarten after the thesis process.

Keywords: positive pedagogy, character strengths, early childhood education, guidebook, orientation folder

Sisällys

1.	Johdanto.....	6
2.	Taustaa	7
3.	Tarkoitus ja tavoite.....	8
4.	Tietoperusta	9
4.1.	Positiivinen psykologia	10
4.2.	Hyveet.....	11
4.3.	Resilienssi.....	11
4.4.	Huomaa hyvä! ja luontevahvuudet.....	11
4.5.	Sosiaaliset taidot	13
4.6.	Emotionaalinen vuorovaikutus	14
4.7.	Ihmisen kunnioittamisen ja arvostamisen opettaminen.....	14
4.8.	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	15
5.	Toiminnallinen opinnäytetyöprosessi.....	16
5.1.	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	16
5.2.	Palvelumuotoilu toiminnallisen opinnäytetyön sovellutuksena	17
5.3.	Toiminnallisen opinnäytetyön suunnittelu ja toteutus	19
5.4.	Ohjevihko ja perehdytyskansio	21
5.5.	SWOT-analyysi suunnitelmasta	23
6.	Pohdinta	25
6.1.	Arviointi.....	26
6.1.1.	Ohjevihon arviointi.....	27
6.1.2.	Perehdytyskansion arviointi	27
6.2.	Luotettavuus ja eettisyys	28
6.3.	Jatkokehittämissuunnitelmat.....	29
	Lähteet	30
	Liitteet 1-3	

1. Johdanto

Luontevahvuudet ovat positiivisen psykologian määrittämiä hyveitä, joita jokaisella meillä uskotaan olevan jo lapsesta lähtien. Luontevahvuuksia on määritelty kaiken kaikkiaan 26. Kasvattajien tehtävänä on auttaa lasta löytämään lapsen omat luontevahvuudet. On tärkeää, että lapsen luontevahvuuksista sekä voimavaroista puhutaan ja ne sanallistetaan, jotta lapsi voi itse hyödyntää niitä. Tällöin luontevahvuuksilla on vaikutusta sekä lasten että aikuisten työskentelyyn. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 69.)

Taavinkylän lastentalo on hyödyntänyt Huomaa hyvä! -pedagogiikkaa ja lasten luontevahvuuksien tukemista toiminnassaan vuodesta 2016 lähtien. Tämä toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Taavinkylän lastentalon päiväkodin kanssa. Opinnäytetyön lähtökohtana on luoda jatkumoa lasten luontevahvuuksien tukemiselle Taavinkylän lastentalossa. Luontevahvuuksien taustalla toimii positiivinen psykologia, jonka avulla pyritään selvittämään ihmisten hyvinvointia edistäviä tekijöitä (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 22).

Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä Huomaa hyvä! -materiaalin pohjalta perehdytyskansio Taavinkylän lastentalon henkilökunnalle sekä ohjevihko lasten vanhemmille luontevahvuuksien tukemisesta. Perehdytyskansion tavoitteena on opastaa työntekijöitä Huomaa hyvä! -materiaalin käytössä ja lasten luontevahvuuksien tukemisessa päiväkodin arjessa. Kansio soveltuu erityisesti uusien työntekijöiden perehdytykseen. Lasten vanhemmille tehtiin oma ohjevihko, jonka avulla vanhemmat voivat tukea lasta luontevahvuuksien löytämisessä ja käyttämisessä vapaa-ajalla. Ohjevihko tarjoaa tietoa ja toimintavinkkejä vanhemmille luontevahvuuksista sekä kannustaa myös heitä positiivisuuteen.

Ohjevihon ja perehdytyskansion toteutusta varten havainnoitiin kahta eri lapsiryhmää Taavinkylän lastentalossa, Kissankelloja ja Pellavia. Opinnäytetyötä varten keskityttiin havainnoimaan toimintatapoja, joita päiväkodissa käytetään Huomaa hyvä! -pedagogiikan pohjalta, sekä lasten luontevahvuuksien tukemista ryhmissä. Myös opinnäytetyön tekijät ovat saaneet uutta tietoa Huomaa hyvä! -materiaalista ja nähneet, millaista sen käyttö on lapsiryhmän arjessa. Opinnäytetyön tekijät pääsevät tulevaisuudessa hyödyntämään positiivista pedagogiikkaa ja Huomaa hyvä! -materiaalia myös itse tulevana lastentarhanopettajina. Positiivinen pedagogiikka ja Huomaa hyvä! -materiaali tukevat työtä varhaiskasvatuksen parissa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on luoda jatkumoa lasten luontevahvuuksien tukemiselle Taavinkylän lastentalossa. Tavoitteena oli laatia Päiväkodin henkilökunnalle perehdytyskansio ja lasten vanhemmille ohjevihko.

2. Taustaa

Taavinkylän lastentalo sijaitsee Espoon Mankkaalla ja kuuluu Tapiolan varhaiskasvatusalueeseen. Lapsiryhmiä on päiväkodissa kuusi ja ne ovat nimeltään Vanamot, Tupasvillat, Pellavat, Kissankellot ja Taavintupa. Päiväkodissa lapsille tarjotaan laadukasta varhaiskasvatusta. Lapsille opetetaan päiväkodissa muuan muassa sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja, joihin luontevahvuudet linkittyvät. Opinnäytetyön toteutusvaiheessa työntekijöitä oli talossa yhteensä 20, joista seitsemän oli lastentarhanopettajia, kahdeksan lastenhoitajia ja kaksi avustajaa. Koko henkilökunta on saanut Huomaa hyvä! -koulutuksen.

Kaisa Vuorinen on tutkija, erityisluokanopettaja ja tietokirjailija, joka on luonut Huomaa hyvä -materiaalin. Vuorinen kuvaa itseään uteliaaksi ja kiinnostuneeksi ihmisistä sekä heidän tarinoistaan. Hänen mukaansa pienillä teoilla voi lisätä hyvinvointia jokaisessa päivässä. Kaisa Vuorinen tekee väitöstyötä vahvuuskeskeisestä opetustyöstä ja Lotta Uusitalo-Malmivaara sekä Kristiina Kumpulainen toimivat hänen ohjaajina. Vuorisen tutkimuksen tavoitteena on luontevahvuuksien hyödyntäminen opetuksessa, jonka tavoitteena on syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Hän on pilotoinut luontevahvuudet suomalaisen peruskouluun. (Vuorinen 2017.)

Kaisa Vuorisen kehittämä Huomaa Hyvä! -materiaali on ollut Taavinkylän lastentalossa käytössä 1.8.2016 lähtien ja sitä hyödynnetään päiväkodin arjessa. Kaisa Vuorinen esittää Huomaa hyvä! -materiaaleissaan 26 luontevahvuutta ja kertoo, miten ne voidaan tunnistaa ja miten niitä on mahdollista hyödyntää kasvatuksessa. Materiaaleista löytyvät Vahvuusvariksen bongausopas sekä Huomaa hyvä! -teoriakirja, joka ohjeistaa kasvattajia ohjaamaan lapsia ja nuoria löytämään heidän omat luontevahvuutensa. Toimintakorttien tarkoituksena on täydentää edellä mainittuja materiaaleja. (Vuorinen 2017.)

Päiväkodissa luontevahvuuksiin on tutustuttu lasten kanssa Kaisa Vuorisen materiaalista löytyvien vahvuuskorttien avulla. Päiväkodissa on luotu itse paljon materiaalia luontevahvuuksien tukemiseen. Esimerkiksi askarteluissa hyödynnetään luontevahvuuksien tukemista tekemällä teoksia, joista luontevahvuudet tulevat esiin. Ryhmissä näkyy yhdessä tekeminen ja toisten auttaminen. Päiväkodissa kannustetaan lapsia muuan muassa sinnikkyyteen ja yrittämiseen. Päiväkodin henkilökunta on osallistunut vuonna 2016 Kaisa Vuorisen Huomaa hyvä! -koulutukseen ja henkilökunta tuonut siellä opittuja menetelmiä osaksi päiväkodin arkea.

Päiväkodin kevätjuhlien suunnittelussa keväällä 2017 lapset olivat keskeisessä roolissa. Suunnitteluvaiheessa työntekijät miettivät yhdessä lasten kanssa, mitä luontevahvuuksia he tarvitsevat esiintymisessä. Esimerkiksi itsesääätelykykyä tarvittiin keskittymisessä sekä oman toiminnan ohjaamisessa. Esiintyminen puolestaan vaati lapsilta rohkeutta ja yhteistyökykyä.

3. Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena on luoda jatkumoa lasten luontevahvuuksien tukemiselle Taavinkylän lastentalossa. Tavoitteena oli laatia päiväkodin henkilökunnalle perehdytyskansio ja lasten vanhemmille ohjevihko. Perehdytyskansion ja ohjevihon laatimista varten tarkoituksena oli nähdä, miten positiiviseen psykologiaan perustuva Huomaa hyvä! ja luontevahvuuksien tukeminen ovat käytössä Taavinkylän lastentalossa. Opinnäytetyössä on tarkoituksena avata lukijalle positiivista pedagogiikkaa ja kuvata sen toimivuutta Taavinkylän lastentalon arjessa. Lisäksi opinnäytetyön tekijöiden tavoitteena on sisäistää kyseinen pedagogiikka niin, että sitä on mahdollista hyödyntää työelämässä varhaiskasvatuksen parissa.

Toiminnallisen opinnäytetyön ideoinnissa otettiin huomioon päiväkodin ensisijainen toive, joka on Huomaa hyvä! -pedagogiikan ja lasten luontevahvuuksien tukemisen jatkuvuus päiväkodin toiminnassa. Henkilökunnan toiveena oli saada jaettua luontevahvuudet pedagogisena menetelmänä myös vanhempien käyttöön.

Taavinkylän lastentalon henkilökunnalle suunnattu perehdytyskansio sisältää ohjeita Huomaa hyvä! menetelmän käytöstä ja luontevahvuuksien tukemisesta. Perehdytyskansion tarkoituksena on toimia innoittavana työvälineenä niin uusille kuin vanhoille työntekijöille. Etenkin uusia työntekijöitä perehdytyskansio auttaa tutustumaan lasten luontevahvuuksien tukemiseen. Olennaista on, että perehdytyskansio olisi mukana päiväkodin arjessa. Kansioon tulisi olla helposti saatavilla, jotta sen antamia ideoita hyödynnettäisiin kasvatuksessa. Perehdytyskansiossa kerrotaan lyhyesti, mitä luontevahvuudet ovat. Lisäksi siinä ohjeistetaan, miten lapsia voidaan auttaa tunnistamaan omat luontevahvuutensa. Kansio sisältää myös materiaaleja sekä erilaisia toimintaideoita lapsiryhmän arkeen.

Lasten vanhemmille suunnatun oppaan avulla he voivat tukea lastensa luontevahvuuksia. Vanhemman ohjevihko sisältää tietoa luontevahvuuksista, sekä ohjeita, miten vanhemmat voivat tukea lasta luontevahvuuksien löytämisessä ja käyttämisessä. Lisäksi ohjevihon tarkoituksena on antaa ideoita lapsen ja vanhemman yhteiseen tekemiseen. Olennaista on, että lapsen luontevahvuuksien tukeminen jatkuu myös päiväkodin ulkopuolella. Ohjevihko toteutettiin sähköisesti, jolloin tekijöille ei aiheutunut kustannuksia ja jakaminen lasten vanhemmille oli nopeaa.

4. Tietoperusta

Varhaiskasvatuksen ja koulujen tärkeimpiä tehtäviä on lisätä maailmaan hyvää sekä opettaa erilaisia taitoja, jotka palvelevat yksilöä, yhteisöä ja koko yhteiskuntaamme. Itsetunnon lisäämisellä on tärkeä merkitys. Tutkimusten mukaan myös hyvinvoiva ja vahvaluontoinen yksilö menestyy muita todennäköisemmin elämän eri osa-alueilla. Ihminen, joka tunnistaa omat vahvuutensa ja osaa hyödyntää niitä omassa elämässään, myös saavuttaa toivottavia ja myönteisiä asioita elämässään. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 9–10.) Suomen varhaiskasvatuksen tavoitteena on terve ja onnellinen lapsi. Suomessa lapsilla on oikeus olla lapsia sekä kasvaa ja kehittyä omina yksilöinä. (Hujala, Valpas, Roos & Vlasov 2016, 8.)

Luonteenkasvatus on läsnä kaikessa: miten puhumme toisillemme, kuinka käyttäydymme, miten hallitsemme tunteemme ja millaisia tekoja kannustamme tekemään. Muokkaamme kaikkien niiden lasten, nuorten ja aikuisten käytöstä, joiden kanssa olemme tekemisissä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 12.) Varhaiskasvatuksen tarkoitus on tukea lapsen myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen. Vuorovaikutuksen opettaminen on yksi varhaiskasvatuksen tärkeimpiä tehtäviä. (Opetushallitus 2016, 23) Erityistä huomiota tulisi kiinnittää lasten hyvinvoinnin edistämiseen sekä yhteisön sosiaalistamiseen. Opetushallituksen tulevaisuusraportin (2010) mukaan haasteita tuovat muun muassa työskentelemisen taidot, kuten yhteistyö ja toisten kanssa kommunikointi. (Hujala & Turja 2012, 14.)

Sinnikkyuden, motivaation ja ajattelemisen oletetaan olevan lapsen kehityksen kannalta merkittäviä. Tämän perusteella varhaiskasvatuksessa tulisi suunnata tukea lapsen persoonallisuuden, yksilöllisyyden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin huomioon ottamiseen. Lapsen tuntiessa turvallisuutta omassa lapsiryhmässään, se tukee häntä suhtautumaan tehtäviin, leikkeihin ja oppimiseen rohkeasti sekä itseensä luottavasti. (Hujala & Turja 2012, 14.)

Positiivisen pedagogiikan avulla pyritään tuomaan jokainen lapsi yhä enemmän tietoiseksi omista kyvyistään. Positiivisella pedagogiikalla voidaan ennaltaehkäistä, opettamalla esimerkiksi koulussa vahvan luonteen taitoja. Luonteen ei tulisi kehittyä elämän kolhuista tai pahoinvoinnista, vaan tärkeää on tarjota lapsille eväitä, joilla vahvistaa mielen pysymistä eheänä ja toipumiskykyisenä myös kriisien koittaessa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 10.)

Aikuisten tulisi toimia positiivisena roolimallina ja rajojen asettajana, sekä sitoutua positiiviseen keskusteluun ja kuunteluun. Lämmin suhtautuminen on yhteydessä lapsen moraaliin ja sosiaaliseen käytökseen, mikä vaikuttaa vielä murrosiässä ja aikuisena. (Bruce 2011, 165.) Lapset tarvitsevat aikuiselta läheisyyttä, luottamusta ja ymmärrystä. Aikuisen tehtävänä on auttaa lasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan. (Bruce 2011, 167.)

4.1. Positiivinen psykologia

Positiivinen psykologia on 1900-luvun lopulla syntynyt psykologian suuntaus, jonka lähtökohdista on tutkia ihmisen hyvinvointia edistäviä asioita (Uusitalo-Malmivaara & Malmivaara 2016, 21). Psykologiassa on usein tutkittu paljon ihmiseen liittyviä negatiivisia asioita, kuten ongelmia ja sairauksia. Syitä tähän on arveltu olevan psykologiaan liittyvä terapeutin työ, halu auttaa vaikeuksissa olevia ihmisiä ja ihmisen herkkyys havaita pahoja asioita. Useissa ihmisiä tutkivissa tieteenaloissa ihminen tulkitaan epäsosiaalisena ja itsekkäänä olentona. Psykologian teorioissa yhdistyy jopa ajatus siitä, että ihminen on geneettisesti paha eikä ulkopuolinen myönteinen muutos auta.

Positiivinen psykologia uskoo ihmisen vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin muuttua. Vahvuuksia kehittämällä pääsee eteenpäin paremmin kuin tutkimalla heikkouksia. Positiivisessa psykologiassa ajatellaan että, kaikki ihmiset ovat pohjimmiltaan samanlaisia ominaisuuksiensa ja tarpeidensa suhteen. Positiivisessa psykologiassa kiinnostuksen aiheita ovat esimerkiksi hyvä elämä ja sen edistäminen, myönteinen tapa elää, itsekkyydestä luopuminen ja edellytykset hyvään vuorovaikutukseen. Positiivisen psykologian mukaan huonoistakin lähtökohdista tuleva ihminen voi elää hyvin onnellisena. Elinolosuhteiden merkitystä ei kuitenkaan ole tarkoitus vähätellä. Positiivisen psykologian edustajien ajatukset ovat hyvin samankaltaisia kuin humanistisen psykologian. Positiivinen psykologia on poikkitieteellistä (Tukiainen 2016, 17). Positiivinen psykologia on erotettava positiivisesta ajattelusta, koska positiivinen ajattelu ei perustu tutkimustuloksiin vaan on populääripsykologinen käsite. (Ojanen 2007, 9–11, 16, 19–20, 102.)

Positiivisen psykologian erottaa muista psykologian aloista siitä, että se keskittyy voimakkaasti tulevaisuuteen ja tuleviin positiivisiin mahdollisuuksiin. Keskiössä ovat ihmisen voimavarat. (Tukiainen 2016, 70.)

4.2. Hyveet

Hyveet peilaavat ihmisen tapaa toimia hyvin. Hyveet eivät ole vain arvojen tai asenteiden ilmaisemista, vaan myönteistä toimintaa ja tietoisia valintoja. Kun ihminen haluaa pyrkiä parhaaseen lopputulokseen, hän haluaa noudattaa hyveitä ja on tietoinen omasta toiminnastaan. Hyveiden noudattaminen voi arjen keskellä olla haastavaa. Hyveiden noudattamista on mahdollista harjoitella ja harjoittelulla voi kehittää myös omaa luonnetta. Hyveiden noudattamiseen ihminen tarvitsee avukseen kannustusta, tukea ja ohjausta. Hyveisiin liittyy kulttuurisidonnaisuus. Positiivisen psykologian mukaan yleisinhimillisiä hyveitä voidaan määritellä kuusi: viisaus ja tieto, rohkeus, humaanius ja rakkaus, oikeudenmukaisuus sekä itsehillintä ja transsendenssi eli henkisyys. (Ojanen 2007, 97, 101, 105–107.) Nämä kuusi hyvettä tulevat esiin myös Kaisa Vuorisen ja Lotta Uusitalo-Malmivaaran määrittelemässä 26 eri luontevahvuudessa. Esimerkiksi oikeudenmukaisuuden hyveeseen kuuluu kolme luontevahvuutta: ryhmätyötaidot, reiluus ja johtajuus. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 33.)

4.3. Resilienssi

Lasten kyky selviytyä pettymyksistä ja vastoinkäymisistä on yksilöllinen. Auttavaksi tekijäksi selviytymisessä on osoittautunut resilienssi, jolla tarkoitetaan yksilön joustavuutta ja kykyä palautua voimakkaasta tai pitkästä stressijaksosta. Positiivisen psykologian edustajat painottavat ongelma- ja diagnoosikeskeisyydestä luopumista. Niiden sijaan tulisi keskittyä tunnistamaan ja vahvistamaan niitä tekijöitä, jotka auttavat palautumaan ja selviytymään vaikeista elämäntapahtumista. Niin ympäristön kuin yksilön ominaisuudet vaikuttavat resilienssiin. Perhe, koulu, päiväkotiki ja ystävät ovat tärkeitä tuen lähteitä. On tärkeää, että lapsi saa hyväksyvää tukea ja hänellä on elämässään myönteisiä ihmissuhteita, jotka mahdollistavat itsensä ilmaisemisen ja tuen saamisen. (Pojjula 2016, 158–160.)

4.4. Huomaa hyvä! ja luontevahvuudet

Huomaa hyvässä! on taustalla ajatus siitä, että jokainen voi vaikuttaa itse omaan hyvinvointiinsa. Saavuttaakseen hyvinvoinnin on sen eteen tehtävä aktiivisesti töitä. Hyvinvointia voi myös oppia ja opettaa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 17–24.) Vuorovaikutustilanteet ja kohtaamiset synnyttävät hyvinvointia, mikäli niissä on mahdollista rakentaa luottamusta ja lisätä turvallisuutta. Esimerkiksi lapsi, jolla on vielä haasteita sosiaalisissa ja emotionaalisissa taidoissa, tarvitsee aikuisen vahvistavaa tunneyhteyttä. Merkityksellistä on nähdä lapsi arvokkaana yksilönä ja huomata hänen onnistumisensa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 17.)

Kun sovelletaan positiivisen psykologian käytäntöä, on keskeistä huomioida ihmisen erikoislaatuisuus. Kieltojen sijaan olennaisempaa on ratkaisujen ja myönteisten toimintamallien antaminen. Peterson & Park (2009) kuvaavat positiivisen kasvatuksen lähtökohdaksi sen, että jokaisen luonteessa on erinomaisuutta, joka tulee löytää ja kehittää parhaaseen muotoon. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 35.)

Lapsille tulisi taata hyvä ja merkityksellinen elämä, riippumatta heidän käytöksestään kotona, päiväkodissa tai koulussa. Lapset tarvitsevat läheisyyttä, hyväksyntää ja arvostamista. Juuri lapsen ei-toivottu käyttäytyminen ja pahan kierre voivat helposti aiheutua perustarpeiden puutteellisuudesta, kiintymissuhteiden epäonnistumisesta tai toistuvasta torjunnan kokemuksesta. Luontevahvuuksien kasvattaminen antaa avaimet itseluottamuksen saamiseen ja onnistumisen kokemuksiin. Se luo myös ymmärrystä, mikä yksilössä on ehjää ja toimivaa, ja mitkä ovat hänen parhaat ominaisuudet. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 36.)

Luontevahvuuksien käyttö tukee hyvinvointia (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 31). Luontevahvuuksien vahvistamisessa on olennaista keskittyä vaikuttamaan jokapäiväiseen elämään. Tähän sisältyvät arjen taitojen muokkaaminen ajattelun, puheen ja käytöksen tasolla. Kasvattajan tulisi jatkuvasti tarkastella omaa asennettaan ja ajatuksiaan, sekä havaita miten ne kielteisinä vaikuttavat. Erityisesti negatiivisista ajatuksista irtautuminen vaatii monesti valtavaa ponnistelua, mutta helpottuu esimerkiksi hyödyntämällä huumoria sen tarkastelussa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 37.)

Teoksessa Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas esitellään 26 luontevahvuutta. Ne ovat uteliaisuus, kauneuden ja erinomaisuuden arvotus, johtajuus, näkökulmanottokyky, arviointikyky, hengellisyys, sisukkuus, rehellisyys, anteeksiantavuus, vaatimattomuus, harkitsevaisuus, rohkeus, rakkaus, myötätunto, innokkuus, itsesäätely, sinnikkyys, kiitollisuus, luovuus, oppimisen ilo, toiveikkuus, huumorintaju, reiluus, ryhmätyötaidot, sosiaalinen älykkyyden sekä ystävällisyys. (Uusitalo-Malmivaara 2017, liite 2.)

4.5. Sosiaaliset taidot

Sosiaaliset taidot ovat valmiuksia, joilla lapsi kykenee arkipäivän tilanteissa ratkaisemaan ongelmia ja saavuttamaan omia päämääriään, selviten kuitenkin sosiaalisissa tilanteissa. Esimerkiksi leikkiin mukaan pääseminen kuvastaa positiivista seurausta sosiaalisissa tilanteissa. Sosiaalisten taitojen kehityksessä olennaista on, että lapsi oppii ymmärtämään omia tunteitaan ja ilmaisemaan niitä tilanteeseen sopivalla tavalla. Nämä vaikuttavat lapsen minäkuvaan ja kognitiivisiin taitoihin sekä hänen asemaansa ryhmässä. Toisten tunteiden ja ajatusten havainnoiminen edellyttää lapselta empatiakykyä. Lähestyessä esikouluikää lapsi kykenee jo vastavuoroiseen kanssakäymiseen. Tämä tarkoittaa muiden ehdotusten ja mielipiteiden huomioimista, tavaroiden jakamista ja oman vuoron odottelua sekä oman käytöksen muuttamista pyydetyllä tavalla. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 61–62.)

Yhteiset leikit lasten kesken tarjoavat loistavan mahdollisuuden sosiaalisten taitojen harjoittelulle. Leikkitilanteissa lapsi oppii arvioimaan oman käytöksensä seurauksia. Aikuisten tulisi havainnoida lasten leikkitilanteita, sekä tukea ja ohjata tarpeen mukaan esimerkiksi ristiriitatilanteissa. On tärkeää kuitenkin antaa riittävästi tilaa lapsen omalle aloitteellisuudelle ja kekseliäisyydelle. (Nurmi ym. 2014, 62.)

Leikin avulla voidaan tarkastella lapsen motorisia, tiedollisia ja sosiaalisia taitoja. Leikkiminen opettaa lasta olemaan yhteistoiminnassa muiden kanssa, muodostamaan ystävyysuhteita ja tarkastelemaan asioita muiden leikkijöiden kannalta. (Nurmi ym. 2014, 70.) Lapsen kasvun ja kehityksen kannalta ihanteellista olisi, että kasvattaja on läsnä lapsen toiminnassa ja tietoinen siitä, mitä lapsiryhmässä tapahtuu ja mitä kukin lapsi tekee. Kasvattajan ei kuitenkaan tulisi puuttua liikaa lasten tekemisiin, vaan kunnioittaa heidän omia valintojaan. (Koivunen 2009, 123.)

Sosiaaliset suhteet ovat ihmisille tärkeitä, koska sosiaalinen tuki vähentää stressiä sekä kielteisten asioiden vaikutuksia. Kielteinen vuorovaikutus sen sijaan lisää psykologista stressiä ja lisää riskiä sairastumiseen. Hyveet, erilaiset tavat, ominaisuudet ja vahvuudet edistävät ihmisten vuorovaikutusta myönteisemmäksi. Positiiviseen vuorovaikutukseen liittyviä hyveitä ovat muun muassa kohteliaisuus, uskollisuus, itsehillintä, huumori, anteliaisuus, kiitollisuus, luottamus ja lempeys. (Ojanen 2007, 179–212).

Kasvattajan tulee tuntea omat vuorovaikutustaitonsa, jonka jälkeen hän vasta kykenee arvioimaan lapsen vuorovaikutustaitoja. Myöskään lapsen oppimisen arviointi ei onnistu, ennen kuin aikuinen itse tiedostaa oman oppimiskäsityksensä ja kasvatustyyhinsä, sekä niiden vaikutukset lapseen. (Koivunen 2009, 122.) Lapsilähtöisessä kasvatustyyhissä, kasvattaja itse voi hyvin, hänellä on hyvä suhde lapseen ja hän pitää lapsesta huolta. Tällainen auktoritatiivinen kasvatustyyli toimii merkittävänä voimavarana lapselle. Huolenpidossa tärkeää on tukea lapsen tunne-elämää ja valvoa riittävästi lapsen toimintaa, sekä asettaa turvallisuutta luovia rajoja. (Koivunen 2009, 120.)

4.6. Emotionaalinen vuorovaikutus

Lapsi osaa aistia ja tulkita herkästi ympärillään olevaa tunneilmapiiriä. Lapsi hakee kasvattajiltaan tukea omiin tunnereaktioihinsa. Tämän vuoksi kasvattajan emotionaalinen vuorovaikutus ja aito läsnäolo ovat lapselle tärkeitä. Kasvattajan on oltava sensitiivinen lapsen tarpeille. Sensitiivisyys tarkoittaa aitoa kiinnostuneisuutta lasta kohtaan sekä lempeää hymyä ja katsetta. Kasvattajan tehtävä on ohjata lapsen toimintaa ja auttaa säätämään tunnetiloja. Aikuisen on tarjottava lapsen ikätasoon sopivia onnistumisen kokemuksia. Lapsen kannustaminen on todella tärkeää. Kasvattajan on myös osattava hallita omat tunnereaktionsa, koska toistuva negatiivinen käytös voi haitata lapsen tunnesäätelyä. Emotionaalinen vuorovaikutus auttaa lasta luomaan turvallisia kiintymyssuhteita ja ehkäisemään kehitysongelmia. (Kanninen & Sigfrids 2012, 91–97, 155.)

4.7. Ihmisen kunnioittamisen ja arvostamisen opettaminen

Lasten tulisi oppia jo varhain kunnioittamaan toisia ihmisiä. Olennaista on myös opettaa lapselle, että jos jossain haluaa onnistua, sen eteen joutuu ponnistelemaan ja olemaan sinnikäs. Jos lapsi ei opi sisäistämään edellä mainittuja asioita, voi hänen olla aikuisena vaikeaa nähdä toisia ihmisiä todellisina ja arvokkaina. Myös hänen oma käyttäytyminen voi olla itsekeskeistä, rajatonta ja piittaamatonta. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017)

Lapsi oppii toisen ihmisen kunnioittamista ja arvostamista seuraamalla läheisten aikuisten puheita ja toimintaa. Ihmisen kunnioittaminen tämän ansioista tai taustoista riippumatta tulisi näyttäytyä lapselle itsestäänselvyyttenä. Olennaista on opettaa lasta arvostamaan myös heikossa asemassa olevia kuten syrjäytynyttä tai sairasta henkilöä, joka ei kykene välttämättä itse puolustamaan omaa arvoaan. (Mattila 2011, 79.)

Kun lapsen kohtaa kunnioittaen, hän oppii myös kunnioittamaan takaisin. Kunnioittavassa kulttuurissa keskeistä on kasvattaa keskittymällä myönteiseen sekä nostamalla esiin onnistumisia. Aikuisen tulisi arvostaa ja ymmärtää lasta, sekä kannustaa ja rohkaista häntä. Lapsen onnistumisia kehumalla, lisätään lapsen halua onnistua lisää ja yrittää vielä enemmän. (Cacciatore 2017.)

4.8. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatus kuuluu suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Opetushallitus on laatinut varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joihin paikallisten ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmien tulisi perustua. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista tekemällä yhteistyötä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tukea ja täydentää huoltajien kasvatustehtävää. Varhaiskasvatustyö on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jossa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat kokonaisuuden. Vuoden 2016 varhaiskasvatuksessa painotetaan erityisesti pedagogiikkaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8–14.) Lisäksi varhaiskasvatuksella pyritään edistämään lasten oppimista ja hyvinvointia sekä heidän laaja-alaista osaamistaan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 36).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet kannustavat henkilöstöä ohjaamaan lapsia erilaisten työtapojen käyttämisessä. Kasvattajilta edellytetään taitoa havaita lasten aloitteita ja tunnetiloja, sekä kehittää omaa toimintaansa niiden mukaisesti. Työtapojen kehittämällä sekä niiden monipuolisella käytöllä voidaan tarjota lapsille onnistumisen kokemuksia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 38.)

Jokaista lasta tuetaan varhaiskasvatuksessa lapsen tarpeiden mukaan. Lapsen vahvuudet ovat perustana tuen järjestämiselle. Varhaiskasvatuksessa inklusion periaatteiden mukaisesti jokaisen lapsen tulisi saada tukea omassa päivähoitoryhmässään. On tärkeää, että lapsi tulee hyväksytyksi sellaisena kuin on ja kokee kuuluvansa ryhmään. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota lapselle onnistumisen kokemuksia, joilla voidaan vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 52.)

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää tehdä yhteistyötä lasten huoltajien kanssa. Yhteistyön tavoitteena on tarjota lapsen kehityksen ja tarpeiden mukaista varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen kehittämisessä on otettava huomioon huoltajien osallisuus. Näin tuetaan heidän mahdollisuutta vaikuttaa kasvatustyön suunnitteluun. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.)

5. Toiminnallinen opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyötä varten tutustuttiin huolellisesti positiiviseen psykologiaan ja pedagogiikkaan kirjallisuuden avulla, sekä Kaisa Vuorisen Huomaa hyvä! -materiaaleja hyödyntäen. Tekijät olivat yhteydessä päiväkodin henkilökunnan kanssa säännöllisesti koko opinnäytetyöprosessin ajan. Lisäksi tekijät osallistuivat Kaisa Vuorisen Huomaa hyvä! -luennolle, joka järjestettiin Sepon koululla. Luennon jälkeen opinnäytetyön tekijät pääsivät tapaamaan Kaisa Vuorisen.

Opinnäytetyöprosessissa olennaista on opiskelijan oma tutkiva ja kehittävä ote. Prosessissa korostuu omien valintojen ja ratkaisujen perustelu, sekä kyky reflektoida ja arvioida omaa toimintaansa. Opinnäytetyössä korostuvat opiskelijan aktiivisuus, itsenäisyys ja oma-aloitteisuus. Työn huolellisella suunnittelulla sekä yhteydenpidolla ohjaajaan työn eri vaiheissa on myös tärkeä merkitys. (Vilka & Airaksinen 2004, 68.)

5.1. Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisen opinnäytetyön aikana opiskelija sekä ohjaaja kohtaavat usein uudenlaisia ja ennakoimattomiakin haasteita varsinkin opinnäytetyön kirjoittamisen vaiheessa. Esimerkiksi raportin rakenteeseen liittyvät ratkaisut tuovat uusia haasteita, kuten tekstin tyylin ja sävyn muotoileminen. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on tavoitteena jokin konkreettinen tuotos. Lukijan tulisi pystyä hahmottamaan tuotos kokonaisuudessaan jo opinnäytetyöraportin kautta, ilman varsinaisen tuotoksen näkemistä. (Vilka & Airaksinen 2004, 5–7.)

Käytännöllinen tieto on subjektiivisesti elettyä ja koettua. Ihmisten käytännöstä ja kokemuksesta saatua tietoa yhdistetään toiminnassa, ja samalla tieto suhteutuu myös asiaa koskevaan tietoperustaan. Käytännöllistä tietoa jaetaan ihmisten välisen vuorovaikutuksen keinoin, vain tällöin tietovaranto tulee merkitykselliseksi. Toiminnallisen opinnäytetyön lähtökohtana on tuottaa produktio, joka olisi saman tien hyödynnettävissä alalla. Tämän kaltaisesta opinnäytetyöstä toimii esimerkkinä työyhteisön toimintatapaan perehdyttävä kansio. Tähän opinnäytetyön tekijät tarvitsevat dialogista yhteistyötä työelämäkumppanin kanssa sekä tarvittaessa myös asiakkaiden kanssa. (Vilka & Airaksinen 2004, 14–15.)

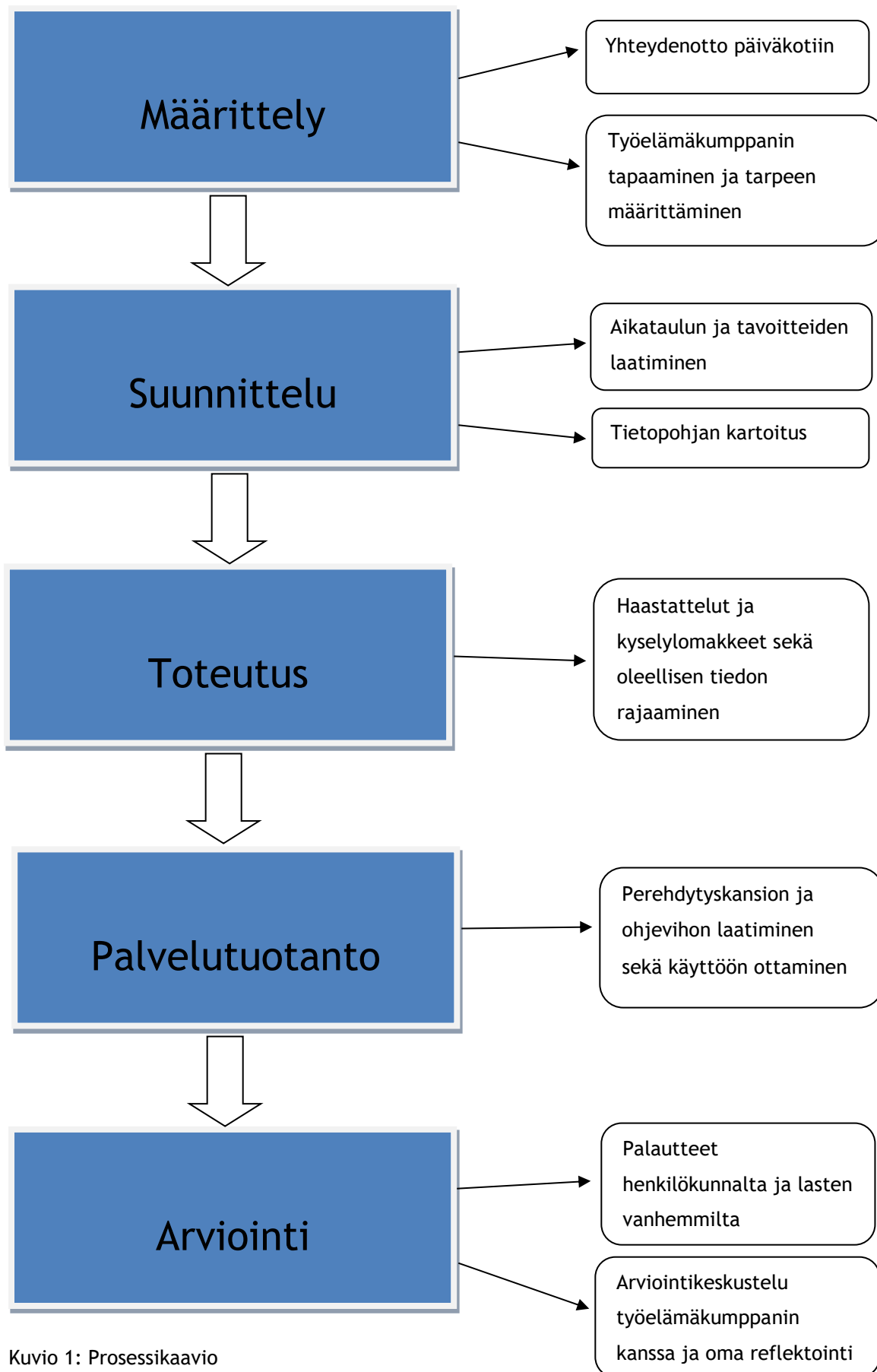
Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole välttämätöntä tehdä selvitystä, mutta se on yksi olemassa oleva toteutustapa. Kun opinnäytetyö halutaan toteuttaa kohderyhmälähtöisesti, hyödynnetään usein selvitystä. Etenkin jos aihepiiri on uusi ja siitä on vähän julkaistua tietoa, on se myös syy tehdä selvitys. (Vilka & Airaksinen 2004, 70.) Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda vanhemmille ohjevihko ja henkilökunnalle perehdytyskansio lasten luonteenvahvuuksien tukemiseen.

5.2. Palvelumuotoilu toiminnallisen opinnäytetyön sovellutuksena

Opinnäytetyössä käytetään palvelumuotoilua, koska se tukee hyvin opinnäytetyöprosessia. Palvelumuotoilu selkeyttää opinnäytetyön vaiheet. Tärkeää on ymmärtää päiväkodin henkilökunnan tarpeet ja odotukset hankkeesta, jotta palvelua eli ohjevihkoa sekä perehdytyskansiota voidaan tuottaa asiakaskeskeisesti. Palvelumuotoilu tuki etenkin työn suunnitteluvaihetta, jolloin kartoitettiin päiväkodin tarpeita. Tiivis yhteistyö kuuluu palvelumuotoiluun, mikä oli opinnäytetyössä olennainen osa.

Palvelumuotoilun avulla kehitetään palveluita (Tuulaniemi 2013, 110). Palvelumuotoilun yksi tärkeimmistä aiheista on asiakasymmärryksen kasvattaminen. Siihen kuuluu kohderyhmän odotusten, tarpeiden ja tavoitteiden tutkiminen. Palvelumuotoilulla tarkoitetaan konkreettista tapaa, jota hyödyntäen määritetään palvelutarpeet ja vastataan niihin. Olennaista on, että palvelut vastaavat käyttäjien tarpeita ja toiveita. Palvelumuotoilussa voidaan hyödyntää laadullista- ja määrällistä tutkimusta, mutta laadullinen tutkimus on kuvailevampaa ja diagnosoivampaa. (Tuulaniemi 2013, 96–105.) Ennen kaikkea palvelumuotoilussa keskeinen asia on yhteiskehittäminen ja kaikkien osapuolten osallistaminen. (Tuulaniemi 2013, 116).

Opinnäytetyötä suunniteltaessa hyödynnettiin Tuulaniemen palvelumuotoiluprosessin toimintarunkoa. Tuulaniemen kuvaaman prosessin osat sisältävät määrittelyn, suunnittelun, tutkimuksen, palvelutuotannon ja arvioinnin. (Tuulaniemi 2013, 130.) Palvelumuotoilun keinoja hyödyntäen laadittiin prosessikaavio opinnäytetyön vaiheista.

Kuvio 1: Prosessikaavio

Opinnäytetyön määrittelyvaihe alkoi yhteydenotolla Taavinkylän lastentaloon. Päiväkodin johtaja ja resurssierityislastentarhanopettaja kuvasivat päiväkodin tarpeen opinnäytetyölle. Tapaamisessa määriteltiin näin yhteistyökumppanien tarve ja tavoite kehitystyölle. Lisäksi kartoitettiin päiväkodin tämän hetkistä tilannetta. Päiväkodin johtaja ja resurssierityislastentarhanopettaja kertoivat heillä käytössä olevasta pedagogisesta menetelmästä. He kertoivat milloin ja miksi Huomaa hyvä! sekä lasten luontevahvuuksien tukeminen oli otettu käyttöön Taavinkylän lastentalossa.

Opinnäytetyöprosessin suunnitteluvaiheessa laadittiin aikataulu, tavoitteet ja määriteltiin lopullinen idea. Tässä vaiheessa rajattiin opinnäytetyön lopullinen aihe. Suunnitteluvaiheeseen kuului myös tietopohjan kartoitus tutustumalla alan kirjallisuuteen. Suunnitteluvaihe päättyi suunnitelman hyväksymiseen ja sen jälkeen siirryttiin työn toteutukseen.

Toteutusvaiheessa kerättiin tietoa haastattelemalla osaa päiväkodin henkilökunnasta sekä havainnoimalla kohderyhmän arkea. Lisäksi henkilökunnalle ja lasten vanhemmille laadittiin kyselylomakkeet. Tämä tiedonkeruuvaihe tuki vanhempien ohjevihon ja työntekijöiden perehdytyskansion suunnittelua. Tässä kohtaa myös rajattiin oleellinen tieto opinnäytetyön kannalta.

Palvelutuotannon vaiheessa laadittiin perehdytyskansio päiväkodin työntekijöille ja ohjevihko päiväkodin lasten vanhemmille. Tässä vaiheessa oltiin aktiivisesti yhteydessä työelämäkumppaniin, jotta päiväkodilta saatiin palautetta ja kehittämisehdotuksia.

Palvelumuotoilun viimeinen vaihe on arviointi. Arvioinnin vaiheessa kerättiin palautetta päiväkodin henkilökunnalta sekä lasten vanhemmilta. Lisäksi käytiin arviointikeskustelu päiväkodin johtajan ja resurssierityislastentarhanopettajan kanssa. Arviointivaiheeseen kuului myös tekijöiden oma arviointi.

5.3. Toiminnallisen opinnäytetyön suunnittelu ja toteutus

Opinnäytetyön suunnitteluvaihe aloitettiin maaliskuussa 2017. Tällöin Taavinkylän lastentalo tarjoutui opinnäytetyön työelämäkumppaniksi. Suunnitteluvaiheeseen kuului teorian kerääminen aiheesta, opinnäytetyön toteutuksen suunnittelu ja yhteistyö päiväkodin kanssa. Opinnäytetyön ensimmäisen suunnitelma esitettiin Laurea Otaniemen varhaiskasvatuksen seminaarissa toukokuussa 2017. Seminaarin jälkeen opinnäytetyötä alettiin kehittää tutkimuksellisesta opinnäytetyöstä toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Suunnitteluvaihetta jatkettiin syksyllä 2017. Opinnäytetyön tekijät osallistuivat Laurean kirjoittamisen työpajaan sekä menetelmäpajaan. Opinnäytetyö esitetään helmikuussa 2018.

Suunnitteluvaiheen jälkeen siirryttiin opinnäytetyön toteutukseen. Toteutusvaiheessa jaettiin kyselylomakkeet vanhemmille sekä henkilökunnalle, havainnoitiin lapsiryhmien toimintaa ja aloitettiin perehdytyskansion sekä ohjevihon laatiminen. Päiväkodin johtajan sekä resurssierityislastentarhanopettajan kanssa on tehty yhteistyötä koko prosessin ajan. Opinnäytetyön suunnitelma sekä alustavat rungot perehdytyskansiolle ja ohjeviholle esiteltiin päiväkodin johtajalle sekä resurssierityislastentarhanopettajalle. Päiväkodin henkilökunnalta kerättiin heidän käyttämiään ideoita toiminnasta sekä kehittämissuhteita perehdytyskansiota ja vanhempien ohjevihkoa varten.

Tässä opinnäytetyössä kyselyt ja havainnointit ovat osa dialogista yhteiskehittelyä. Niitä hyödyntäen päiväkodin perehdytyskansio ja vanhempien ohjevihko saatiin palvelemaan kohderyhmää. Perehdytyskansiota ja ohjevihkoa varten käytiin tutustumassa lapsiryhmien toimintaan Taavinkylän lastentalossa. Henkilökunnalle ja vanhemmille laadittiin paperiset kyselylomakkeet, joiden kautta saadut vastaukset tukivat ohjevihon ja perehdytyskansion toteutusta.

Henkilökunnan paperisella kyselylomakkeella (liite 2) selvittiin lasten luontevahvuuksien käyttöä Taavinkylän lastentalossa. Henkilökunnalle suunnatut kysymykset liittyivät heidän omiin havaintoihinsa lapsiryhmän arjesta. Kysymyksillä selvitettiin, miten työntekijät suhtautuvat Huomaa hyvä! -pedagogiikkaan sekä lasten luontevahvuuksien tukemiseen. Henkilökunnalta kysyttiin, miten heidän mielestään Huomaa hyvä! ja lasten luontevahvuuksien tukeminen näkyvät lasten leikeissä ja ryhmän siirtymätilanteissa. Lisäksi kysyttiin, millaisia toimintoja henkilökunta käyttää lasten luontevahvuuksien tukemisessa ja, miten pedagogisen menetelmän käyttöä voisi kehittää päiväkodissa. Työntekijöiden ideoita ja toiveita kartoitettiin, jotta niitä voitaisiin hyödyntää perehdytyskansion toteutuksessa. Vastauksia ja havaintoja lapsiryhmästä sekä aiheeseen liittyvään teoriapohjaa hyödynnettiin ohjevihkoa ja perehdytyskansiota suunniteltaessa. Henkilökunnan vastauksia hyödynnettiin etenkin perehdytyskansion toimintaideoiden suunnittelussa, jotta perehdytyskansio tukee päiväkodin työn kehittämistä.

Päiväkodin kahden lapsiryhmän Kissankellojen ja Pellavien vanhemmille laadittiin paperinen kyselylomake (liite 1). Lomakkeella pyrittiin selvittämään, ovatko vanhemmat tietoisia, miten päiväkodissa tuetaan lasten luontevahvuuksia ja miten luontevahvuuksien tukeminen on näkynyt kotona. Lisäksi selvitettiin, osaavatko lapset nimetä luontevahvuuksiaan kotona ja osallistuvatko vanhemmat luontevahvuuksien tukemiseen. Vastausten avulla kartoitettiin siis vanhempien tietoisuutta Huomaa hyvä! -pedagogiikasta. Sitä kautta opinnäytetyön tekijät saivat ideoita ohjevihon suunnitteluun ja vanhempien osallisuuden vahvistamiseen.

Tiedonkeruuvaiheen jälkeen aloitettiin ohjevihon ja perehdytyskansion laatiminen. Tähän vaiheeseen kuului johdannon ja teorian kirjoittaminen ohjevihkoon ja perehdytyskansioon. Toimintaideoita kerättiin Kaisa Vuorisen Huomaan hyvä! Vahvuusvariksen bongausoppaasta. Lisäksi toteutuksiin laadittiin osiot opinnäytetyön tekijöiden omille toimintaideoille. Niiden kehittämisessä opinnäytetyön tekijät hyödynsivät omaa ammatillista osaamistaan varhaiskasvatuksen parista. Tekstin laatimisen jälkeen tärkeä vaihe oli ulkoasujen luominen.

Opinnäytetyön koko prosessissa tarvitaan arviointia. Arviointia tarvitaan etenkin perehdytyskansion ja ohjevihon suunnittelu- sekä toteutusvaiheessa. Päiväkodin henkilökunnalta ja ohjaavalta opettajalta pyydetään palautetta sekä suunnittelu- että toteutusvaiheessa. Yhteistyön ja viestinnän onnistumista päiväkodin ja opinnäytetyön tekijöiden välillä arvioidaan opinnäytetyön aikana. Ajan rajallisuuden vuoksi opinnäytetyön työstämisen aikana ei pystytä näkemään, miten ohjevihon sekä perehdytyskansion käyttö jatkuvat Taavinkylän lastentalossa tai muissa päiväkodeissa.

Opinnäytetyössä on tärkeää arvioida omaa ammatillista kehitystä koko prosessin ajan. On tärkeää hyödyntää omia reflektiotaitoja ja pohtia oman toiminnan onnistumisia sekä kehittämisen tarpeita. Koko opinnäytetyöprossin ajan tarkastellaan kieliasua, lähteiden luotettavuutta sekä ajankohtaisuutta ja tavoitteiden toteutumista. On tärkeää että, opinnäytetyö olisi selkeä ja helposti ymmärrettävissä lukijalle, vaikka lukija ei tuntisi aihetta entuudestaan. Reflektoinnissa pohditaan, miten opiskelijoiden omat tavoitteet ovat toteutuneet opinnäytetyön prosessin aikana, ja ennen kaikkea miten itse toteutuksessa onnistuttiin. Opinnäytetyön rajaaminen on myös yksi arvioitava kohde. Opinnäytetyön tekijät pohtivat lopuksi, miten opinnäytetyön tavoitteet ovat toteutuneet.

Opinnäytetyötä kehitetään koko prosessin ajan. Opinnäytetyön kehittämistä varten osallistutaan Laurean menetelmäpajaan ja kirjoittamisenpajaan. Näistä saatujen palautteiden perusteella työtä muokataan ja kehitetään.

5.4. Ohjevihko ja perehdytyskansio

Perehdytyskansio tukee uusien työntekijöiden työhön perehtymistä, koska se voidaan antaa työntekijälle luettavaksi perehtymisvaiheessa. Hyvä perehdytysmateriaali tuo lukijalle uusia ajatuksia ja herättää innostuksen etsiä lisää tietoa aiheesta. Perehdytysmateriaalin on hyvä olla selkeää, mutta ei liian itsestään selvää tai helppoa. Hyvä perehdytysmateriaali tukee työntekijän omaa osaamista ja orientoi työhön. Perehdytysmateriaalin toteutuksessa on huomioitava, että materiaalia ei ole liikaa, koska lukemiseen varattu aika voi olla rajallinen. Liiallinen tiedon määrä ei välttämättä motivoi työntekijää. (Kupias & Rajala 2009, 161–162.)

Taavinkylän lastentalon työntekijöille suunnattu perehdytyskansio sisältää aluksi johdatuksen aiheeseen. Johdatuksessa kerrotaan yleisesti Huomaa hyvä! -pedagogisesta menetelmästä ja korostetaan positiivisen asenteen merkitystä. Johdatuksen jälkeen perehdytyskansiossa kerrotaan, miten luontevahvuuksien tukeminen on läsnä Taavinkylän lastentalossa. Kansion kolmannessa luvussa esitellään Kaisa Vuorisen ja Lotta Uusitalo-Malmivaaran määrittelemät luontevahvuudet. Luontevahvuuksien esittelyn jälkeen kansiossa neuvotaan, miten kasvattaja voi tukea lasten luontevahvuuksia. Perehdytyskansioon on kerätty toimintaideoita Taavinkylän lastentalon ryhmistä sekä Vuorisen ja Uusitalo-Malmivaaran Vahvuusvariksen bongausoppaasta. Lisäksi opinnäytetyön tekijät ovat luoneet perehdytyskansioon omia toimintaideoita.

Vanhempien ohjevihko sisältää myös aluksi johdatuksen aiheeseen. Ohjevihossa kerrotaan vanhemmille lasten luontevahvuuksien tukemisesta Taavinkylän lastentalossa. Ohjevihon kolmannessa luvussa esitellään Kaisa Vuorisen ja Lotta Uusitalo-Malmivaaran määrittelemät luontevahvuudet. Luontevahvuuksien esittelyn jälkeen vanhempien ohjevihossa on kuvattu tarkemmin mitä luontevahvuuksien tukeminen tarkoittaa sekä neuvotaan miten vanhempi voi tukea lapsen luontevahvuuksia. Lopuksi ohjevihossa on opinnäytetyön tekijöiden sekä Vuorisen ja Uusitalo-Malmivaaran Vahvuusvariksen bongausoppaan toimintaideoita perheille.

Tarkoituksena oli, että vanhempien ohjevihko ja työntekijöiden perehdytyskansio saadaan käyttöön päiväkodissa tammikuussa 2018. Ohjevihon ja perehdytyskansion työstämävaiheessa oltiin tiiviissä yhteistyössä päiväkodin kanssa. Tässä vaiheessa oli tärkeää kuulla työelämäkumppanin kehittämisehdotuksia ja toiveita. Ohjevihon ja perehdytyskansion ensimmäiset luonnokset esiteltiin päiväkodin johtajalle ja resurssierityislastentarhanopettajalle tapaamisessa marraskuussa 2017. Opinnäytetyön suunnitelma oli lähetetty heille ennen tapaamista ja heiltä pyydettiin kirjallinen palaute suunnitelmasta.

Ohjevihko ja perehdytyskansio lähetettiin sähköisesti päiväkodille tammikuussa 2018. Päiväkodin johtaja ja resurssierityislastentarhanopettaja lukivat toteutukset läpi. Heidän kanssaan sovittiin sähköpostin välityksellä tapaaminen päiväkodille, jolloin he antoivat kirjallisesti ja suullisesti kehittämisehdotukset. Kehittämisehdotukset koskivat pääosin päiväkodin toiminnan esittelyn tarkentamista luontevahvuuksiin liittyen. Lisäksi he toivoivat täsmennystä osaan toimintaideoistaan kuten askarteluihin ja liikuntatuokioihin. Näiden kehittämisehdotusten pohjalta tehtiin viimeiset muokkaukset.

Ohjevihon ja perehdytyskansion toteutuksissa pysyttiin suunnitellussa aikataulussa. Kehittämissuhteita saatiin riittävästi työelämäkumppanilta. Kehittämissuhteet tukivat opinnäytetyön toiminnallisten osuuksien muokkaamista vastaamaan päiväkodin tarpeisiin ja soveltumaan paremmin päiväkodin arkeen. Esimerkiksi perehdytyskansion toimintaideoita kehitettiin vielä selkeämmiksi ja kuvailevammiksi, jotta ne kannustaisivat enemmän työntekijöitä hyödyntämään niitä. Lopulliset versiot ohjevihosta ja perehdytyskansista luovutettiin päiväkodille tammikuun alussa. Ohjevihon ja perehdytyskansion mukaan liitettiin opinnäytetyöntekijöiden laatimat palautelomakkeet ja saatekirjeet vanhemmille sekä henkilökunnalle.

Tarkoituksena oli, että ohjevihko ja perehdytyskansio olisivat päiväkodissa käytössä noin kuukauden, jonka jälkeen vanhempien ja henkilökunnan palautelomakkeet pyydettiin sähköpostitse. Lisäksi oli tärkeää keskustella toimeksiantajien eli päiväkodin johtajan sekä resurssierityislastentarhanopettajan kanssa, miten työtä hyödynnettäisiin jatkossa.

Palautelomakkeessa kysyttiin henkilökunnalta, onko perehdytyskansiota ollut helppo pitää mukana päiväkodin arjessa. Lisäksi kysyttiin, onko sen tarjoamia ohjeita ja toimintaideoita ollut mahdollista hyödyntää lasten kanssa, sekä onko luontevahvuuksiin liittyvä tietoisku riittävä? Vanhempien kyselylomakkeessa selvitettiin, millaisia ajatuksia lasten vanhemmilla heräsi ohjevihosta. Vanhempien kokemuksia ja mielipidettä selvitettiin palautelomakkeen avulla. Tarjosiko luontevahvuuksiin liittyvä tietoisku tarpeeksi informaatiota, onko ohjevihosta saatuja toimintaideoita mahdollista hyödyntää lapsen kanssa kotona? Vanhempien ajatukset autoivat opinnäytetyöntekijöitä reflektoimaan omaa tuotostaan, mutta pääpaino arvioinnissa oli päiväkodin henkilökunnalla.

5.5. SWOT-analyysi suunnitelmasta

Opinnäytetyössä hyödynnettiin SWOT-analyysiä suunnittelu- ja arviointivaiheessa. SWOT-analyysi sopii hyvin suunnitelman tueksi, sillä sen avulla voidaan arvioida koko suunnitteluvaihetta. SWOT-analyysi on opinnäytetyössä toimiva, koska sen avulla saa tietoa tavoitteiden saavuttamiseksi (Vilkkä & Airaksinen 2004, 71). SWOT-analyysissä on selkeästi eroteltuna taulukkoon neljä eri osa-aluetta heikkoudet, vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat. (Lindroos & Lohivesi 2010, 219.)

SWOT-analyysin avulla on mahdollista arvioida opinnäytetyöprosessia, löytää tekijöiden omia vahvuuksia ja mahdollisuuksia, sekä huomioida opinnäytetyöhön liittyvät heikkoudet ja uhat. Suunnitelman SWOT-analyysiä tehdessä nousi esiin, että sama asia voidaan luokitella sekä vahvuudeksi että heikkoudeksi. Esimerkiksi oma jaksaminen on luokiteltu kahteen edellä mainittuun osa-alueeseen, koska omasta motivaatiosta ja innosta huolimatta tekijöiden voimavarat ovat rajalliset.

Opinnäytetyön luotettavuutta lisää, se että perehdytyskansio sekä ohjevihko annetaan luettaviksi päiväkodin johtajalle ja resurssierityislastentarhanopettajalle. Heidän palautteensa huomioidaan ja palautteen pohjalta perehdytyskansiota ja ohjevihkoa muokataan vielä ennen käyttöön ottamista.

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -Positiivinen ja ajankohtainen aihe -Tuoretta tietoa tarjolla -Mahdollisuus laajentaa aihetta -Oma ammatillinen kehitys -Yhteistyökumppanin innostuneisuus ja tuki -Oma innostuneisuus -Aikaisempi työkokemus -Kontakti pedagogiikan kehittäjään -Pedagogiikan monipuolinen hyödyntäminen päiväkodissa -Syksyn työharjoittelujakso -Oma jaksaminen 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opinnäytetyön rajaus -Oma kokemattomuus perehdytyskansion ja ohjevihon tekemisessä -Kesätyöt -Oppilaitoksen ja päiväkodin suljettuina oleminen kesällä -Syksyn työharjoittelujakso -Oma jaksaminen -Opinnäytetyön laajuus
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -Aihetta on helppo viedä eteenpäin muille päiväkodeille -Jatkuvuus -Työväline uusien työntekijöiden perehdyttämiseen -Päiväkodin arjen helpottaminen -Hyvän levittäminen 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vastausten niukkuus -Vastausten tulkitseminen väärin -Aikataulut -Haasteet yhteydenpidossa -Päiväkodin sijainti

Taulukko 1: SWOT-analyysi

6. Pohdinta

Opinnäytetyöprosessimme oli pitkä ja vaativa. Työstimme opinnäytetyötämme yli vuoden ajan säännöllisesti. Kesätyöt ja työharjoittelujaksot pitkittivät opinnäytetyöprosessiamme jonkin verran, mutta työstäminen ei katkennut missään vaiheessa. Opinnäytetyön aihe oli uusi eikä siihen liittyvää lähdemateriaalia ollut vielä paljoa. Aihe pohjautuu positiiviseen psykologiaan, josta tietoa oli saatavilla. Huomaa hyvä! -pedagoginen menetelmä oli otettu käyttöön Taavinkylän lastentalossa vasta syksyllä 2016. Opinnäytetyön aloitusvaiheessa menetelmä oli ollut käytössä vasta puoli vuotta, joten pedagogisen menetelmän käyttö päiväkodissa kehittyi koko opinnäytetyöprosessin ajan. Pääsimme opinnäytetyön myötä tutustumaan uuteen pedagogiseen menetelmään. Työelämäkumppanin innostuneisuus ja sitoutuneisuus aiheeseen tuki opinnäytetyöprosessiamme.

Lähdimme alun perin suunnittelemaan opinnäytetyötämme laadullisena tutkimuksena. Aiheen rajaamisesta johtuvien haasteiden vuoksi muutimme opinnäytetyön toteutuksen toiminnalliseksi. Opinnäytetyön toteutuksena kehitimme työntekijöiden perehdytyskansion ja vanhempien ohjevihon. Näiden toteuttamiseen oli mielekästä ryhtyä, sillä koimme aiheen mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Oman motivaation säilyttäminen läpi prosessin oli tämän vuoksi helpompaa.

Koimme parityöskentelyn hyödylliseksi, koska pystyimme jatkuvasti reflektoimaan yhdessä opinnäytetyötämme. Parina työskennellessämme pohdimme asioita kahdesta eri näkökulmasta. Parityöskentely auttoi tekemään opinnäytetyöstä monipuolisemman, mutta kokonaisuus pysyi yhtenäisenä. Sanamuotojen valitseminen oli myös helpompaa parina työskenneltäessä ja näin tekstistä tuli soljuvaa. Oma parityöskentelymme kehittyi prosessin aikana, mistä on hyötyä tulevaisuuden työelämässä.

Opinnäytetyötä tehdessä näimme, miten Huomaa hyvä! ja luonteenvahvuuksien tukeminen olivat läsnä päiväkodissa. Päiväkodissa oltiin todella sitoutuneita kyseiseen menetelmään ja se näkyi esimerkiksi siinä, miten päiväkodissa puhuttiin toisille. Lapset puhuivat rauhallisesti ja osasivat nimetä omia luonteenvahvuuksiaan. Päiväkodin johtaja kertoi, kuinka menetelmän myötä päiväkodissa äänentaso on madaltunut ja ystävällisyys lisääntynyt. Huomion hakeminen huonolla käytöksellä oli myös vähentynyt lapsilla. HavaitSIMME, kuinka pedagogisen menetelmän käyttäminen vaatii työntekijöiltä jatkuvaa aktiivisuutta ja sitoutuneisuutta. Päiväkodin johtaja kuvasi meille myös, kuinka tärkeää on johtaa menetelmän käyttämistä ja pitää sitä hereillä. Uuden menetelmän käyttöönotto vaatii hänen mukaansa työntekijöiltä asennemuutosta. Johtaja piti myös tärkeänä tietämyksen ja osaamisen levittämistä muihin varhaiskasvatuksenyksiköihin.

Reflektointi oli tärkeää koko opinnäytetyöprosessin ajan, etenkin työn loppuvaiheessa. Reflektointi helpotti työn jatkuvaa kehittämistä ja teki prosessista meille antoisan. Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuutena opettavainen. Olimme tyytyväisiä lopputulokseen ja siihen, että saimme laadittua konkreettiset tuotokset, joista työelämäkumppanimme hyötyi. Tuotoksia on myös mahdollista hyödyntää omassa työelämässä.

6.1. Arviointi

Tarkoituksenamme oli luoda jatkumoa lasten luonteenvahvuuksien tukemiselle Taavinkylän lastentalossa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi oli tärkeää suunnitella selkeät ja helposti ymmärrettävät materiaalit, joita on mielekästä lukea. Varhaiskasvatustyö vaatii läsnäoloa lasten kanssa, joten emme halunneet tehdä perehdytyskansiosta liian laajaa ja aikaa vievää luettavaa. Onnistuimme luomaan päiväkotiin helposti käytettävän perehdytyskansion ja lasten vanhemmille selkeän ohjevihon.

Meillä kummallakaan ei ollut aiempaa kokemusta ohjevihon tai perehdytyskansion laatimisesta. Opimme kuitenkin prosessin aikana paljon uutta lähdemateriaalin avulla sekä työelämäkumppanin kanssa keskustellessa. Koimme tärkeäksi tavoitteeksi ohjevihon ja perehdytyskansion selkeät ulkoasut, koska perehdytyskansio ja ohjevihko tulivat käyttöön usealle työntekijälle sekä vanhemmalle. Visuaalisuutta ja houkuttelevuutta perehdytyskansiossa sekä ohjevihossa lisäsivät valokuvat, joita otimme päiväkodista, sekä itse laatimamme piirroksiset. Ohjevihosta ja perehdytyskansiossa loimme mielestämme eheät sekä näyttävät kokonaisuudet. Ohjevihko ja perehdytyskansio etenevät johdonmukaisesti, mikä auttaa lukijaa syventymään aiheeseen.

Opinnäytetyön toteutus oli erittäin ajankohtainen, sillä uudet valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaistiin 2016 ja ne otettiin Espoossa käyttöön syksyllä 2017. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan muun muassa vanhempien osallisuudesta kasvatustehtävään. Lasten vanhemmille laadittu ohjevihko tukee vanhempien osallisuutta. Ohjevihko ja perehdytyskansio ovat hyvin sidoksissa työelämään, koska ne jäivät käyttöön Taavinkylän lastentaloon opinnäytetyöprosessin jälkeen.

Kävimme palautekeskustelun päiväkodin johtajan ja resurssierityislastentarhanopettajan kanssa. He olivat tyytyväisiä lopputulokseen. Olimme pyytäneet kehittämissuhteita työelämäkumppanilta jo aiemmassa vaiheessa ja kehittäneet toteutuksia heiltä saamien palautteiden mukaisesti. Palautekeskustelussa päiväkodin johtaja ja resurssierityislastentarhanopettaja kehuivat toteutuksia onnistuneiksi sekä selkeiksi kokonaisuuksiksi. Opinnäytetyöprosessin jälkeen menetelmän kehittäminen jää päiväkodin tehtäväksi.

6.1.1. Ohjevihon arviointi

Vanhemmilta saatu sähköinen palaute jäi suppeaksi. Vanhempien ohjevihkoa kuvattiin palautteissa positiivisesti. Ohjevihko oli palautteiden mukaan ajatuksia herättävä. Palautteissa keuhuttiin, että asiat oli ilmaistu ohjevihossa selkeästi ja helppolukuisesti sekä tiedonmäärä oli riittävää. Palautteiden mukaan eri osa-alueet oli kuvattu lyhyesti ja ytimekkäästi. Yhden palautteen mukaan ohjevihon alkuun olisi kaivattu tarkempaa sisällönesittelyä. Lisäksi ohjevihkoon olisi kaivattu erikseen toimintaideoita alle kaksivuotiaille lapsille ja lisää ideoita arkeen, siitä miten antaa palautetta onnistumisista. Useimpien palautteiden mukaan ohjevihko toimi kuitenkin hyvin sellaisenaan ja sen käyttöönottamista toivottiin myös muihin varhaiskasvatuksenyksiköihin.

Opinnäytetyön tekijöinä olimme tyytyväisiä vanhempien ohjevihkoon. Onnistuimme tavoitteiden mukaisesti luomaan selkeän ja helposti lähestyttävän ohjeistuksen luontevahvuuksien tukemiseen. Ohjevihko vahvistaa vanhempien osallisuutta lapsen varhaiskasvatuksessa, koska se tuo päiväkodin toimintaa tutummaksi myös lasten koteihin.

6.1.2. Perehdytyskansion arviointi

Pyysimme päiväkodin henkilökunnalta kirjallisen palautteen perehdytyskansioista. Palaute oli pääosin kannustavaa ja positiivista. Henkilökunnan mielestä perehdytyskansio oli informatiivinen, mielenkiintoinen ja selkeä kokonaisuus. Perehdytyskansio koettiin tiiviinä ja helppolukuisena, sillä myös aiheeseen perehtymätön ymmärtää sisällön. Toimintaideat olivat palautteiden mukaan hyödyllisiä ja monipuolisia, sekä sovellettavissa eri-ikäisille. Toimintaideoita olisi toivottu kuitenkin vielä lisää. Lisäksi palautteissa ehdotettiin uuden opetussuunnitelman näkymistä perehdytyskansiossa.

Mielestämme onnistuimme luomaan tavoitteiden mukaisesti työntekijöille perehdytyskansion, johon on helppo tarttua. Perehdytyskansio tarjoaa työntekijöille mahdollisuuden hyödyntää pedagogista menetelmää päiväkodin arjessa helposti. Perehdytyskansiota on mahdollista soveltaa päiväkodin ja eri lapsiryhmien tarpeisiin sopiviksi.

6.2. Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön toteutusta varten pedagogiseen menetelmään käytiin tutustumassa Taavinkylän lastentalolla. Päiväkodissa havainnoitiin lapsiryhmän toimintaa ja sitä, miten työntekijät hyödyntävät pedagogista menetelmää kasvatuksessa. Lasten vanhemmille kerrottiin vanhempainillassa, että päiväkotiki on yhteistyössä kahden opiskelijan kanssa tekemässä opinnäytetyötä. Kyseisessä opinnäytetyössä vanhemmilta ja työntekijöiltä saatua kokemustietoa hyödynnettiin perehdytyskansion sekä vanhempien oppaan laatimisessa.

Opinnäytetyön kohteena olevien henkilöiden yksityisyyden suojasta on huolehdittava, sekä heitä koskevaa tietoa käsiteltäessä on tärkeää huomioida tietosuojaan liittyvät lait ja ohjeet. (Pehkonen & Väänänen-Fomin 2011, 251.) Päiväkodin työntekijöiden sekä vanhempien osallistuminen opinnäytetyömmen toteutukseen perustui ennen kaikkea heidän vapaaehtoisuuteen. Lisäksi henkilöille tulee antaa riittävästi informaatiota siitä, millainen arvioinnin luonne on (Eskola & Suoranta 2000, 56). Etenkin lapsiryhmää havainnoitaessa huolehditaan lasten anonymiteetistä.

Päiväkodin työntekijöiden ja lasten vanhempien kyselyt tehtiin nimettöminä. Kyselylomakkeissa kerrottiin opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot, jotta vastaajat voivat tarvittaessa tarkentaa kysymyksiä.

Opinnäytetyön tekijät tapasivat Huomaa hyvä! -pedagogiikan kehittäjän Kaisa Vuorisen tämän pitämän luennon jälkeen. Kaisa Vuorinen antoi tekijöille suullisesti luvan hyödyntää Huomaa hyvä-materiaaleja opinnäytetyön toteutuksessa.

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu olennaisena osana myös tutkiva asenne. Tämä tarkoittaa tietoperustaan pohjautuvaa valintojen tekemistä ja perustelua. (Vilka & Airaksinen 2005, 154.) Tavoitteena on kokonaisvaltaisen ilmiön eli Huomaa hyvä! pedagogiikan ymmärtäminen.

Vanhempien ohjevihkoa ja työntekijöiden perehdytyskansiota laadittaessa oli tärkeää huomioida tiedon luotettavuus ja ajankohtaisuus. Ohjevihkoon ja perehdytyskansioon merkittiin lähteet selkeästi näkyviin sekä opinnäytetyön tekijöiden nimet. Kansiossa ja ohjevihossa käytettiin valokuvia, joita opinnäytetyöntekijät ovat kuvanneet. Kuviin merkittiin selkeästi kuvaajan nimi. Lisäksi kansiota varten kuvattiin lasten ja henkilökunnan tekemiä askarteluja. Kuvia käyttäessä huomioitiin lasten sekä henkilökunnan anonymiteetti, eli tekijöiden nimet eivät näkyneet töissä.

6.3. Jatkokehittämissuositukset

Opinnäytetyön avulla pyritään tuomaan jatkumoa lasten luontevahvuuksien tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön aihe on jo hyvin ajankohtainen useissa kouluissa ja päiväkodissa. Huomaa hyvä! - materiaali ei kuitenkaan ole vielä yhtä tehokkaasti käytössä kaikkialla kuten Taavinkylän lastentalon päiväkodissa. Ihanteellista olisikin saada levitettyä luontevahvuuksien tukemista ja sen tuomaa hyvää vielä enemmän ympäri Suomea. Luontevahvuuksien löytäminen on tärkeää kaiken ikäisille, joten Huomaa Hyvä! - pedagogiikan hyödyntämistä voisi laajentaa varhaiskasvatuksesta ja kouluista, myös työpaikoille ja eri sosiaalialan toimipaikkoihin kuten vanhustenhuoltoon.

Lähteet

Painetut lähteet:

Bruce, T. 2011. Early Childhood Education. London: Hodder Education.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hujala, E. & Turja, L. 2012. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hujala, E., Valpas, A., Roos, P. & Vlasov, J. 2016. The Success Story of Finnish Early Childhood Education. Nokia: Vertikal Oy.

Kanninen K. & Sigfrids. 2012. Tunne minut. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kupias, P. & Peltola, R. 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere: Juventus Print.

Lindroos, J-E. & Lohivesi, K. 2010. Onnistu strategiassa. Jyväskylä: WSOYpro.

Mattila, K-P. 2011. Lapsen vahvista kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ojanen, M. 2007. Positiivinen psykologia. Helsinki: Edita Prima.

Poijula, S. 2016. Lapsi ja kriisi - Selviytymisen tukeminen. Helsinki: Kirjapaja.

Pehkonen, A. & Väänänen-Fomin, M. 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tukiainen, M. 2016. Mielen taidot. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Tammi.

Tuulaniemi, J. 2013. Palvelumuotoilu. Liettua: BALTIO print.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ohjaamaan luontevahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. & Airaksinen T. 2005. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi.

Sähköiset lähteet:

Cacciatore, R. 2017. Luento: Kunnioitus tarttuu. Viitattu 6.4.2017.
<http://www.raisacacciatore.fi/31>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2017. Lapsen itsetunnon tukeminen. Viitattu 6.4.2017.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/lapsen_itsetunnon_tukeminen/.

Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Viitattu 14.11.2017.
http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf.

Kaisa Vuorinen. 2017. Viitattu 11.4.2017. <http://kaisavuorinen.com>

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake Taavinkylän lastentalon Kissankellojen ja Pellavien vanhemmille

Olemme Laurea Otaniemen kaksi sosionomiopiskelijaa ja teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Taavinkylän lastentalon kanssa. Opinnäytetyömme tutkii miten Taavinkylässä käytössä oleva Huomaa hyvä!-materiaali on vaikuttanut lasten vuorovaikutustaitoihin. Tavoitteenamme on kehittää kyseistä pedagogiikkaa. Kysymykset viittaavat Kissankellojen-lapsiryhmään, eivät yksittäisesti lapsiin.

Lapsen ikä:

Sisarusten määrä:

1. Oletko kuullut luontevahvuuksien tukemista päiväkodissa? Miten se on näkynyt lapsessasi kotona?

2. Osaako lapsenne nimetä luontevahvuuksiaan? Mitä ja millaisissa tilanteissa?

3. Miten itse osallistutte lapsenne luontevahvuuksien tukemiseen?

4. Kannustaako/kehuuko lapsi muita ja miten?

Johanna Jormakka ja Katarina Kauranen
johanna.jormakka@student.laurea.fi ja katarina.kauranen@student.laurea.fi
Kiitos vastauksistanne!

Liite 1: Haastattelukysymykset Taavinkylän lastentalon työntekijöille

1. Ammatti
2. Kauan olet työskennellyt Taavinkylässä/ muissa päiväkodeissa?
3. Milloin olet saanut ensimmäisen kerran koulutusta Huomaa hyvä!- materiaaliin?
4. Miten suhtauduit Huomaa hyvä!-materiaaliin ennen sen käyttöönottoa työssäsi?
5. Millaisia ohjattuja toimintoja teette ryhmässä liittyen Huomaa hyvä!-materiaaliin ja luontevahvuuksien tukemiseen?
6. Miten Huomaa hyvä! ja luontevahvuuksien tukeminen näkyvät lasten keskinäisissä leikeissä?
7. Miten Huomaa hyvä! ja luontevahvuuksien tukeminen näkyvät ryhmän siirtymätilanteissa?
8. Miten lapset luonnehtivat toisiaan?

9. Miten luontevahvuuksien käyttöä voisi kehittää työssänne?

10. Miten suhtaudut tällä hetkellä luonteen vahvuuksientukemiseen?

Lisätietoja:

Johanna Jormakka ja Katarina Kauranen

johanna.jormakka@student.laurea.fi ja katarina.kauranen@student.laurea.fi

Kiitos vastauksistanne!

Vanhemman ohjevihko lapsen luonteenvahvuuksien tukemiseen

K.K.

Sisällys

1. Jokaisessa meissä on hyvää!.....	37
2. Luontenvahvuuksien tukeminen Taavinkylän lastentalossa	38
3. Luontenvahvuudet	39
4. Miten vanhemmat voivat tukea lapsen luontenvahvuuksia?	43
5. Ideoita yhteiseen tekemiseen lapsen kanssa.....	44
6. Vahvuusvariksen bongausoppaan ideoita	46
7. Lähteet ja lisätietoa.....	47

1. Jokaisessa meissä on hyvää!

”Paha pitää huolen itsestään, hyvää pitää helliä” (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 18.)

Taavinkylän lastentalossa Huomaa hyvä! ja lasten luontevahvuuksien tukeminen ovat olleet käytössä syksystä 2016 lähtien. Huomaa hyvä! on opettaja, tutkija sekä tietokirjailija Kaisa Vuorisen kehittämä pedagoginen menetelmä, jonka tarkoituksena on lasten luontevahvuuksien tukeminen.

Vuorinen on esittänyt Huomaa hyvä!: Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuudet-teoksessaan 26 eri luontevahvuutta. Ajatuksena on, että jokaisella on omat luontevahvuudet, jotka tukevat ja auttavat meitä elämässä. Vahvuuksien löytäminen lisää hyvinvointiamme. Kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta löytämään lapsen omat luontevahvuudet ja saada ne käyttöön lapselle. Myös meidän aikuisten on hyvä pohtia mitkä ovat omat luontevahvuudet ja miten ne saisi parhaiten käyttöön. Luontevahvuuksien tukemisen taustalla on positiivinen pedagogiikkaa.

Myönteisyys ja positiivisuus kannattelevat niin lapsia kuin aikuisia. Jo yksi hymy ja kehu voivat kantaa pitkälle. Positiivinen asenne tarttuu helposti ja sitä kannattaakin jakaa ympärille. Pienillä teoilla, ilmeillä ja sanoilla voi olla suuri merkitys toiselle.

2. Luonteenvahvuuksien tukeminen Taavinkylän lastentalossa

Taavinkylän lastentalossa luonteenvahvuuksien tukeminen on läsnä arjen toiminnoissa. Tavoitteena on lisätä lasten tietoisuutta omista ja toisten luonteenvahvuuksista. Lapsia opetetaan tunnistamaan ja sanallistamaan omia tunteitaan. Lisäksi tavoitteena on kasvattaa lapsen myönteistä itsetuntemusta. Aikuinen tukee lasta vahvuussanaston kasvattamisessa ja käyttämisessä.

Taavinkylän lastentalossa on tutustuttu luonteenvahvuuksiin muun muassa Huomaa hyvä! -materiaaleista löytyvien vahvuuskorttien avulla. Päiväkodissa on myös ideoitu omia tapoja itse vahvistaa lastenluonteenvahvuuksia arjessa. Luonteenvahvuuksia käytetään kaikessa varhaiskasvatussuunnitelman mukaisessa toiminnassa.

Yhtenä esimerkkinä toiminnasta lapset pääsivät itse suunnittelemaan ja valmistelemaan ohjelmaa kevätjuhliin. Heidän kanssaan mietittiin yhdessä, mitä luonteenvahvuuksia esiintymisessä tarvitaan. Itsesäätelykykyä tarvittiin keskittymisessä sekä oman toiminnan ohjaamisessa. Esiintyminen vaati myös innokkuutta, luovuutta ja rohkeutta. Lisäksi juhlan onnistuminen vaati jokaiselta lapselta ryhmätyötaitoja.

3. Luonteenvahvuudet

(Lotta Uusitalo-Malmivaara & Kaisa Vuorinen, 2016)

(Lotta Uusitalo-Malmivaara & Kaisa Vuorinen, 2017)

- Ryhmätyötaidot:

Ryhmätyötaidot kuvastavat halua työskennellä yhteisen hyvän vuoksi arvostaen muiden mielipiteitä. Hyvä ryhmänjäsen on luotettava ja aktiivinen osallistuja, joka innostaa muita. Ryhmätyötaitoihin kuuluu omien vahvuuksiensa tunteminen ja niiden hyödyntäminen ryhmän hyväksi. Ryhmässä työskentely edistää kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia.

- Reiluus:

Reiluus on tasapuolista ja ystävällistä kohtelua kaikkia kohtaan. Reiluus on oikeudenmukaisuutta sekä oikean ja väärän tunnistamista. Anteeksiantaminen ja joustavuus kuuluvat reiluuteen. Itsensä ja ryhmän hyvinvointia on mahdollista lisätä reilouden avulla. Reiluus rakentuu vuorovaikutuksen, kuten yhteisten pelisääntöjen opetteluun kautta.

- Johtajuus:

Johtajuus on vastuunottoa ryhmän toiminnasta sekä koko ryhmän huomioimista. Johtajuus näkyy esikuvana toimimisena ja omien ideoiden esittämisenä. Hyvään johtajuuteen kuuluu antaa myös muille mahdollisuus näyttää omat taitonsa.

- Anteeksiantavuus:

Anteeksiantavuus on ymmärrystä siitä, että jokainen tekee joskus virheitä. Anteeksiantavuus on lempeää suhtautumista toisiin ihmisiin ja halua sovittelua tilanteita. Anteeksiantavuus kuvastaa valmiutta unohtaa vääryydet. Anteeksiantava ihminen arvostaa sopua.

- Harkitsevaisuus:

Harkitsevaisuus on kykyä tarkastella asioita yksityiskohtaisesti. Harkitseva ihminen pohtii tarkoin ennen ratkaisujen tekemistä ja toimintaan ryhtymistä. Harkitsevaisuus on tarkkuutta ja järjestelmällisyyttä.

- Nöyryys ja vaatimattomuus:

Vaatimattomuuteen liittyy kiitollisuus omasta menestyksestä. Vaatimattomalla ihmisellä toiminnan lähtökohtana eivät ole ulkoiset palkkiot. Vaatimattomuus voi olla omien töiden ja saavutusten vähättelyä. Vaatimattomuuteen liittyy yhdessä tekemisen arvostaminen kilpailun sijaan.

- Itsesäätelykyky:

Itsesäätelykyky tarkoittaa oman toiminnan ohjaamista tiettyihin hetkiin sopiviksi. Itsesäätelykykyä tarvitaan tavoitteiden saavuttamiseen. Itsesäätelykyvyn avulla säädellään tunteita, ohjataan huomiota ja vastustetaan kiusauksia. Itsetuntemus, omien tunteiden tiedostaminen ja ohjaaminen liittyvät itsesäätelykykyyn.

- Rohkeus:

Rohkeus on kykyä sietää epävarmuutta. Rohkea ihminen toimii uskomiensa asioiden puolesta, eikä peräänny kohdatessa haasteita ja uhkia. Rohkeutta on omien rajojen kokeilu ja riskien otto. Rohkeus auttaa toteuttamaan uusia asioita.

- Rehellisyys:

Rehellisyys on oikeudentuntoa ja totuuden puolustamista. Rehellinen ihminen on suorapuheinen ja rehellinen itselleen. Rehellinen ihminen haluaa sanoa asiat niin kuin ne ovat, vaikka se toisi ongelmia.

- Innokkuus:

Innokkuus on eteenpäin vievä vahvuus, joka on yhteydessä elämäntyytyväisyyteen. Innokkuus on sisäistä motivaatiota, joka näkyy ulospäin energisyytenä. Sen avulla otetaan selvää asioista ja luodaan uutta sekä saavutetaan tavoitteita. Kannustamisella on tärkeä merkitys, sillä se innostaa jatkamaan myös vaikeuksien äärellä.

- Sinnikkyys:

Sinnikkyys on voimatyökalu, jota tarvitaan pitkäkestoisten tavoitteiden saavuttamisesta. Sinnikkyys auttaa tekemään töitä tavoitteiden eteen, myös kohdattaessa vastoinkäymisiä. Lisäksi sinnikkyys on toipumiskykyä, joka auttaa jatkamaan eteenpäin myös epäonnistumisen jälkeen. Myönteisyys kasvattaa sinnikkyyttä. Kehut ja kannustaminen tukevat koko harjoittelun ajan kohti lopputulosta.

- Toiveikkuus:

Toiveikkuus on optimistista asennetta ja uskoa tulevaisuuteen. Toiveikkuuteen kuuluu realististen tavoitteiden asettaminen sekä kyky motivoida itseään niiden saavuttamiseksi. Toiveikkuus kuvaa myös kykyä oppia vaikeista tilanteista. Toiveikas ihminen kokee itse pystyvänsä vaikuttamaan tulevaisuuteensa. Toiveikkuus on uskoa itseensä ja muihin ihmisiin.

- Kauneuden ja erinomaisuuden arvostus:

Kauneuden ja erinomaisuuden arvostaminen tarkoittaa kauneuden näkemistä erilaisissa asioissa. Kauniit asiat ja osaaminen eri muodoissa tuottavat iloa. Pienetkin asiat voivat olla todella kauniita.

- Hengellisyys:

Hengellisyys on kykyä nähdä maailmankaikkeus mielekkäänä kokonaisuutena ja tunnistaa oma paikkansa. Hengellisyyteen liittyy tulevaisuuteen luottaminen sekä usko korkeampaan. Hengellinen ihminen uskoo, että elämällä on jokin tarkoitus.

- Kiitollisuus:

Kiitollisuus on elämänasenne, joka lisää onnellisuutta ja toiveikkuutta. Kiitollisuus on kykyä arvostaa elämää ja huomata hyviä asioita. Myös kielteisissä asioissa voi nähdä hyvää. Kiitollisuus yhdistää ihmisiä ja lisää ihmissuhteiden merkitystä.

- Huumorintaju:

Huumorintaju luontevahvuutena tarkoittaa myönteistä suhtautumusta arkielämään. Huumorintajua voi oppia sosiaalisista vuorovaikutustilanteista ja oikein käytettynä se lisää yhteenkuuluvuudentunnetta. Lisäksi huumori voi vaikuttaa psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen positiivisesti. Huumori voi auttaa vaikeiden asioiden läpikäymisessä ja sen keinolla on mahdollista suhtautua arjen tilanteisiin joustavasti.

- Ystävällisyys:

Ystävällisyys on toisten ihmisten valoisten puolien näkemistä. Ystävällisyyttä tarvitaan onnistuneissa ihmissuhteissa sekä sosiaalisessa hyvinvoinnissa. Ystävällisyys näkyy hyvissä teoissa toisia kohtaan, ilman että odottaa niistä vastapalveluksia. Jo ystävällisten tekojen näkeminen voi lisätä hyvinvointia ja etenkin lapsille on tärkeää osoittaa hyvän tekemisen merkitystä. Ystävällisyys auttaa uskomaan toisten hyvántahtoisuuteen.

- Rakkaus:

Rakkaus on ihmissuhteiden arvostamista ja se ilmenee tunteina sekä tekoina. Rakkaus on toisten ihmisten hyvinvoinnista huolehtimista. Yhteenkuuluvuudentunne ja myötätunto toisiin ihmisiin kuvastavat rakkautta. Rakkaus näkyy rohkeudessa lähestyä uusia ihmisiä ja ilman sitä olisi yksinäisyyttä.

- Sosiaalinen älykkyys:

Sosiaalinen älykkyys on taitoa toimia sosiaalisissa tilanteissa. Sosiaalisesti älykäs ihminen osaa tulkita toisten ihmisten käytöstä, sekä ymmärtää heidän tunteitaan ja ajatuksiaan. Sosiaalinen älykkyys on kykyä säädellä omia tunnekuohuja, mikä tukee ihmissuhteiden hyvinvointia. Sosiaaliseen älykkyyteen liittyy toimiminen sääntöjen mukaan ja toisten kunnioittaminen.

- Luovuus:

Luovuus näkyy rohkeutena soveltaa opittuja asioita sekä kokeilla uusia ideoita. Luova ihminen osaa ratkaista ongelmia omaperäisesti ja löytää useita vaihtoehtoja tehtävien tekemiseen. Kannustus ja mielikuvitus tukevat luovuutta. Luovuus voi auttaa ihmistä selviytymään haastavista tilanteista.

- Arviointikyky:

Arviointikyky on harkitsevuutta ja varovaisuutta päätöksenteossa. Arviointikykyyn liittyy oman toiminnan kriittinen tarkastelu. Arviointikykyinen ihminen ei anna tunteiden tai toisten ihmisten vaikuttaa omiin päätöksiinsä.

- Uteliaisuus:

Uteliaisuus kuvastaa halua tutkia uutta ja ottaa selvää asioista. Utelias ihminen tutustuu mielellään uusiin ihmisiin ja on kiinnostunut muiden asioista. Utelias ihminen tutkii ympäristöään ja kyselee paljon syventääkseen ymmärrystään.

- Oppimisen ilo:

Oppimisen ilo on nauttimista tiedosta ja osaamisesta. Oppimisen ilo ilmenee innostuneisuutena uusien taitojen harjoittelussa ja tiedon etsimisessä. Oppimisen ilo lähtee sisäisestä motivaatiosta, eikä vain tuloksista. Oppimisen ilo ei synny tehtävien hyödyllisyydestä vaan oppisprosessista itsessään.

- Näkökulmanottokyky:

Näkökulmanottokykyyn liittyy tilanteiden laajempi arvioiminen sekä eri vaihtoehtojen pohtiminen. Ihminen, jolla on näkökulmanottokykyä löytää ratkaisuja vaikeisiin tilanteisiin. Lisäksi näkökulmanottokykyä on ymmärtää, että ihmisillä on erilaisia mielipiteitä.

- Myötätunto:

Myötätunto päivittäin mukana kulkeva elämänasenne. Myötätunto on aitoa kohtaamista sekä herkkyyttä toisten tunteille ja tarpeille. Oman itsensä arvostamista ja lempeää suhtautumista omaan elämään kutsutaan itsemyötätunnoksi.

4. Miten vanhemmat voivat tukea lapsen luontevahvuuksia?

Jokaisessa ihmisessä on hyvää ja jokaisella ihmisellä on omat luontevahvuutensa. Vanhemmat ovat tärkeässä roolissa lapsen luontevahvuuksien tukemisessa. Lapsi ja vanhempi voivat yhdessä pohtia millaisia taitoja lapsella on. On tärkeää sanoittaa lapselle lapsen omat luontevahvuudet. Lapsen kanssa voi myös miettiä yhdessä mitä luontevahvuutta tarvitsee erityisesti jossain tilanteessa. Voisiko uuden taidon opettelussa hyödyntää sinnikkyyttä tai erimielisyyden selvittämisessä anteeksiantavuutta? Luontevahvuuksien tukemisen avulla on mahdollista lisätä lapsen itsetuntemusta sekä hänen kykyään huomata hänen omia vahvoja puoliaan (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 80).

Myös vanhemman on hyvä pohtia mitkä ovat hänen omat luontevahvuutensa. Vanhempi voi näyttää esimerkillään lapselle mitä luontevahvuutta hyödyntää tietyssä tilanteessa. Perheenjäsenet voivat myös löytää yhteisiä luontevahvuuksia (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 39).

Lapsen kehuminen ja kannustaminen positiivisuuteen tukevat lapsen itsetunnon vahvistumista. Vanhempi voi käyttää lapsen kanssa ennakoivaa puhetta. Kieltojen sijaan lasta voi kannustaa tekemään oikein ja kehua kun lapsi toimii oikein. Lapselle asetettujen tavoitteiden ei kuitenkaan tule olla liian helppoja ja kehumisen on oltava todenmukaista (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 43).

- Tunnista omat luontevahvuutesi ja pyri hyödyntämään niitä kasvattajana
- Muista oma myönteinen asenne
- Pyri aina vahvistamaan lapsen myönteistä käytöstä
- Kiinnitä huomiota lapsen onnistumisiin ja auta myös lasta huomaamaan ne
- Kehu lasta yrittämisestä ja onnistumisesta
- Kannusta lasta yrittämään sinnikkäästi haastavissakin tilanteissa
- Arvosta lasta sellaisena kuin hän on

On tärkeää nähdä hyvä lapsessa. Tehdään hyvä näkyväksi!

5. Ideoita yhteiseen tekemiseen lapsen kanssa

- Miettikää, mitkä ovat henkilökohtaiset luontevahvuutenne?
- Osaatko nimetä muiden perheenjäsenten luontevahvuudet?
- Mitkä ovat koko perheenne luontevahvuudet?

Kuvakartta

Jokaisesta perheenjäsenestä otetaan tulostettava kuva. Kuvat voidaan asettaa seinälle tai pöydälle. Lapsen kanssa pohditaan yhdessä, mitä luontevahvuuksia hän on päivän aikana hyödyntänyt. Hänen kuvansa ympärille liimataan niiden luontevahvuuksien kuvia, joita lapsi on sinä päivänä tarvinnut. Saman voi tehdä myös muiden perheenjäsenten kuvien ympärille.

Kuvakartan voi myös tehdä etukäteen aamulla lapsen kanssa. Esimerkiksi jos kyseiseen päivään liittyy jokin meno tai tekeminen, mikä saattaa jännittää lasta tai tuntua haastavalta. Voitte miettiä yhdessä lapsen kanssa, mitä luontevahvuuksia kyseiseen toimintaan tarvitaan. Tilanteiden ennakointi ja niiden ymmärtäminen voivat auttaa lasta sekä ehkäistä pulmatilanteiden syntymistä.

Lempilelu

Vanhempi voi miettiä yhdessä lapsen kanssa lempilelun vahvuuksia:

- Missä tilanteissa lempilelu auttaa lasta?
- Mitä asioita lapsi voi oppia lempilelulta?
- Mikä tekee lempilelusta tärkeän?
- Mitä kivaa lempilelun kanssa voi tehdä?
- Voisiko lempilelulla olla joitain luontevahvuuksia?

Perheen luontevahvuudetkartta

Kirjoittakaa paperille yhdessä perheenjäsenten kanssa teidän yhteiset luontevahvuudet, joita hyödynnätte perheenä. Voitte otsikoida paperille esimerkiksi:

- Perheen luontevahvuudet arjen toiminnoissa
- Perheen luontevahvuudet kotona
- Perheen luontevahvuudet kodin ulkopuolella
 - Ulkona
 - Kaupassa
 - Kylässä
 - Matkalla
- Mitä luontevahvuuksia meidän perheen pitäisi kehittää?

Luontevahvuuksien tankkaamisleikki

Jakakaa lapsenne kanssa roolit, kuka leikkii autoa ja kuka huoltoasemaa. Esimerkiksi lapsi voi leikkiä autoa, joka tulee käymään huoltoasemalla tankkaamassa itseensä omia luontevahvuuksia vahvistavaa polttoainetta. Aikuinen voi esittää polttoaine tankkia, joka täyttää lapsen tarvittavan luontevahvuuden polttoaineella. Leikkiä voidaan hyödyntää esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee tukea ja kannustusta.

6. Vahvuusvariksen bongausoppaan ideoita

(Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017)

- Piirrä lapsen kanssa jokaiselle viikonpäivälle yksi lehti. Kirjoittakaa päivän lopuksi jokaiseen lehteen sen päivän onnistuminen.
- Tehkää perheellenne laatikko, johon tallennatte hyviä muistoja ja onnistumisia, ne voivat olla esimerkiksi kuvina tai lappuina. Näitä muistoja voi käydä läpi perheen kanssa yhdessä.
- Piirtäkää ilmapallojen kuvat jokaiselle perheenjäsenelle. Ilmapalloon voi kirjoittaa perheenjäsenen nimen ja mistä on kiitollinen tälle perheenjäsenelle.

7. Lähteet ja lisätietoa

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta nuorta löytämään luontevahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas. Jyväskylä: PS -kustannus.

Vuorinen, K. 2017. Viitattu 12.12.2017 <http://kaisavuorinen.com/>

Kansikuva: Katarina Kauranen

Tämän oppaan ovat laatineet Laurean sosionomi (AMK)
opiskelijat Johanna Jormakka ja Katarina Kauranen

Taavinkylän lastentalon perehdytyskansio luonteenvahvuuksien tukemiseen

K.K

SISÄLLYS

Jokaisessa meissä on hyvää!	50
Luontevahvuuksien tukeminen Taavinkylän lastentalossa	51
Mitä ovat luontevahvuudet?	52
Miten huomaat hyvän ja tuet lasten luontevahvuuksia kasvattajana? ...	56
Toimintaideoita	57
Vahvuusvariksen bongausoppaan ideoita	61
Lähteet ja lisätietoa	62

Jokaisessa meissä on hyvää!

”Paha pitää huolen itsestään, hyvää pitää helliä” (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 18.)

Taavinkylän lastentalossa Huomaa hyvä! ja lasten luontevahvuuksien tukeminen ovat olleet käytössä syksystä 2016 lähtien. Huomaa hyvä! on opettaja, tutkija sekä tietokirjailija Kaisa Vuorisen kehittämä pedagoginen menetelmä, jonka tarkoituksena on lasten luontevahvuuksien tukeminen.

Vuorinen on esittänyt Huomaa hyvä! : Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuudet-teoksessaan 26 eri luontevahvuutta. Ajatuksena on, että jokaisella on omat luontevahvuudet, jotka tukevat ja auttavat meitä elämässä. Kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta löytämään lapsen omat luontevahvuudet. Myös meidän aikuisten on hyvä pohtia, mitkä ovat omat luontevahvuudet ja miten ne saa parhaiten käyttöön.

Luontevahvuuksien tukemisen taustalla on positiivinen pedagogiikkaa.

Myönteisyys ja positiivisuus kannattelevat niin lapsia kuin aikuisia. Jo yksi hymy ja kehu voivat kantaa pitkälle. Positiivinen asenne tarttuu helposti ja sitä kannattaakin jakaa ympärille. Pienillä teoilla, ilmeillä ja sanoilla voi olla suuri merkitys toiselle. Myös työntekijöiltä hyvän huomaaminen on vaatinut uudenlaista asennoitumista. Arjen keskellä työn ilon löytämisessä tarvitaan positiivista asennetta. Hyvinvoivassa työyhteisössä innostetaan ja kannustetaan sekä annetaan myönteistä palautetta.

On tärkeää nähdä, että jokaisessa meissä on hyvää. Tuodaan hyvä yhdessä esille!

Luonteenvahvuuksien tukeminen Taavinkylän lastentalossa

Taavinkylän lastentalossa luonteenvahvuuksien tukeminen on läsnä arjen toiminnoissa. Tavoitteena on lisätä lasten tietoisuutta omista ja toisten luonteenvahvuuksista. Lapsia opetetaan tunnistamaan ja sanallistamaan omia tunteitaan. Lisäksi tavoitteena on kasvattaa lapsen myönteistä itsetuntemusta. Aikuinen syventää lapsen tietoisuutta omista taidoistaan mallintamalla ja käyttämällä luonteenvahvuussanastoa.

Taavinkylän lastentalossa on tutustuttu luonteenvahvuuksiin muun muassa Huomaa hyvä! -materiaaleista löytyvien vahvuuskorttien avulla. Päiväkodissa on myös ideoitu omia tapoja itse vahvistaa lastenluonteenvahvuuksia arjessa. Luonteenvahvuuksia käytetään kaikessa varhaiskasvatussuunnitelman mukaisessa toiminnassa.

Yhtenä esimerkkinä toiminnasta lapset pääsivät itse suunnittelemaan ja valmistelemaan ohjelmaa kevätjuhliin. Heidän kanssaan mietittiin yhdessä, mitä luonteenvahvuuksia esiintymisessä tarvitaan. Itsesäätelykykyä tarvittiin keskittymisessä sekä oman toiminnan ohjaamisessa. Esiintyminen vaati myös innokkuutta, luovuutta ja rohkeutta. Lisäksi juhlan onnistuminen vaati jokaiselta lapselta ryhmätyötaitoja.

Mitä ovat luonteenvahvuudet?

(Lotta Uusitalo-Malmivaara & Kaisa Vuorinen, 2016)

(Lotta Uusitalo-Malmivaara & Kaisa Vuorinen, 2017)

- Ryhmätyötaidot:

Ryhmätyötaidot kuvastavat halua työskennellä yhteisen hyvän vuoksi arvostaen muiden mielipiteitä. Hyvä ryhmänjäsen on luotettava ja aktiivinen osallistuja, joka innostaa muita. Ryhmätyötaitoihin kuuluu omien vahvuuksiensa tunteminen ja niiden hyödyntäminen ryhmän hyväksi. Ryhmässä työskentely edistää kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia.

- Reiluus:

Reiluus on tasapuolista ja ystävällistä kohtelua kaikkia kohtaan. Reiluus on oikeudenmukaisuutta sekä oikean ja väärän tunnistamista. Anteeksiantaminen ja joustavuus kuuluvat reiluuteen. Itsensä ja ryhmän hyvinvointia on mahdollista lisätä reiluuden avulla. Reiluus rakentuu vuorovaikutuksen, kuten yhteisten pelisääntöjen opetteluun kautta.

- Johtajuus:

Johtajuus on vastuunottoa ryhmän toiminnasta sekä koko ryhmän huomioimisesta. Johtajuus näkyy esikuvana toimimisena ja omien ideoiden esittämisenä. Hyvään johtajuuteen kuuluu antaa myös muille mahdollisuus näyttää omat taitonsa.

- Anteeksiantavuus:

Anteeksiantavuus on ymmärrystä siitä, että jokainen tekee joskus virheitä. Anteeksiantavuus on lempeää suhtautumista toisiin ihmisiin ja halua sovittaa tilanteita. Anteeksiantavuus kuvastaa valmiutta unohtaa vääryydet. Anteeksiantava ihminen arvostaa sopua.

- Harkitsevaisuus:

Harkitsevaisuus on kykyä tarkastella asioita yksityiskohtaisesti. Harkitseva ihminen pohtii tarkoin ennen ratkaisujen tekemistä ja toimintaan ryhtymistä. Harkitsevaisuus on tarkkuutta ja järjestelmällisyyttä.

- Nöyryys ja vaatimattomuus:

Vaatimattomuuteen liittyy kiitollisuus omasta menestyksestä. Vaatimattomalla ihmisellä toiminnan lähtökohtana eivät ole ulkoiset palkkiot. Vaatimattomuus voi olla omien töiden ja saavutusten vähättelyä. Vaatimattomuuteen liittyy yhdessä tekemisen arvostaminen kilpailun sijaan.

- Itsesäätelykyky:

Itsesäätelykyky tarkoittaa oman toiminnan ohjaamista tiettyihin hetkiin sopiviksi. Itsesäätelykykyä tarvitaan tavoitteiden saavuttamiseen. Itsesäätelykyvyn avulla säädellään tunteita, ohjataan huomiota ja vastustetaan kiusauksia. Itsetuntemus, omien tunteiden tiedostaminen ja ohjaaminen liittyvät itsesäätelykykyyn.

- Rohkeus:

Rohkeus on kykyä sietää epävarmuutta. Rohkea ihminen toimii uskomiensa asioiden puolesta, eikä peräänny kohdatessa haasteita ja uhkia. Rohkeutta on omien rajojen kokeilu ja riskien otto. Rohkeus auttaa toteuttamaan uusia asioita.

- Rehellisyys:

Rehellisyys on oikeudentuntoa ja totuuden puolustamista. Rehellinen ihminen on suorapuheinen ja rehellinen itselleen. Rehellinen ihminen haluaa sanoa asiat niin kuin ne ovat, vaikka se toisi ongelmia.

- Innokkuus:

Innokkuus on eteenpäin vievä vahvuus, joka on yhteydessä elämäntyytyväisyyteen. Innokkuus on sisäistä motivaatiota, joka näkyy ulospäin energisyytenä. Sen avulla otetaan selvää asioista ja luodaan uutta sekä saavutetaan tavoitteita. Kannustamisella on tärkeä merkitys, sillä se innostaa jatkamaan myös vaikeuksien äärellä.

- Sinnikkyys:

Sinnikkyys on voimatyökalu, jota tarvitaan pitkäkestoisten tavoitteiden saavuttamisesta. Sinnikkyys auttaa tekemään töitä tavoitteiden eteen, myös kohdattaessa vastoinkäymisiä. Lisäksi sinnikkyys on toipumiskykyä, joka auttaa jatkamaan eteenpäin myös epäonnistumisen jälkeen. Myönteisyys kasvattaa sinnikkyyttä. Kehut ja kannustaminen tukevat koko harjoittelun ajan kohti lopputulosta.

- Toiveikkuus:

Toiveikkuus on optimistista asennetta ja uskoa tulevaisuuteen. Toiveikkuuteen kuuluu realististen tavoitteiden asettaminen sekä kyky motivoida itseään niiden saavuttamiseksi. Toiveikkuus kuvaa myös kykyä oppia vaikeista tilanteista. Toiveikas ihminen kokee itse pystyvänsä vaikuttamaan tulevaisuuteensa. Toiveikkuus on uskoa itseensä ja muihin ihmisiin.

- Kauneuden ja erinomaisuuden arvostus:

Kauneuden ja erinomaisuuden arvostaminen tarkoittaa kauneuden näkemistä erilaisissa asioissa. Kauniit asiat ja osaaminen eri muodoissa tuottavat iloa. Pienetkin asiat voivat olla todella kauniita.

- Hengellisyys:

Hengellisyys on kykyä nähdä maailmankaikkeus mielekkäänä kokonaisuutena ja tunnistaa oma paikkansa. Hengellisyyteen liittyy tulevaisuuteen luottaminen sekä usko korkeampaan. Hengellinen ihminen uskoo, että elämällä on jokin tarkoitus.

- Kiitollisuus:

Kiitollisuus on elämänasenne, joka lisää onnellisuutta ja toiveikkuutta. Kiitollisuus on kykyä arvostaa elämää ja huomata hyviä asioita. Myös kielteisissä asioissa voi nähdä hyvää. Kiitollisuus yhdistää ihmisiä ja lisää ihmissuhteiden merkitystä.

- Huumorintaju:

Huumorintaju luontevahvuutena tarkoittaa myönteistä suhtautumusta arkielämään. Huumorintajua voi oppia sosiaalisista vuorovaikutustilanteista ja oikein käytettynä se lisää yhteenkuuluvuudentunnetta. Lisäksi huumori voi vaikuttaa psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen positiivisesti. Huumori voi auttaa vaikeiden asioiden läpikäymisessä ja sen keinolla on mahdollista suhtautua arjen tilanteisiin joustavasti.

- Ystävällisyys:

Ystävällisyys on toisten ihmisten valoisten puolien näkemistä. Ystävällisyyttä tarvitaan onnistuneissa ihmissuhteissa sekä sosiaalisessa hyvinvoinnissa. Ystävällisyys näkyy hyvissä teoissa toisia kohtaan, ilman että odottaa niistä vastapalveluksia. Jo ystävällisten tekojen näkeminen voi lisätä hyvinvointia ja etenkin lapsille on tärkeää osoittaa hyvän tekemisen merkitystä. Ystävällisyys auttaa uskomaan toisten hyväntahtoisuuteen.

- Rakkaus:

Rakkaus on ihmissuhteiden arvostamista ja se ilmenee tunteina sekä tekoina. Rakkaus on toisten ihmisten hyvinvoinnista huolehtimista. Yhteenkuuluvuudentunne ja myötätunto toisiin ihmisiin kuvastavat rakkautta. Rakkaus näkyy rohkeudessa lähestyä uusia ihmisiä ja ilman sitä olisi yksinäisyyttä.

- Sosiaalinen älykkyys:

Sosiaalinen älykkyys on taitoa toimia sosiaalisissa tilanteissa. Sosiaalisesti älykäs ihminen osaa tulkita toisten ihmisten käytöstä, sekä ymmärtää heidän tunteitaan ja ajatuksiaan. Sosiaalinen älykkyys on kykyä säädellä omia tunnekuohuja, mikä tukee ihmissuhteiden hyvinvointia. Sosiaaliseen älykkyyteen liittyy toimiminen sääntöjen mukaan ja toisten kunnioittaminen.

- Luovuus:

Luovuus näkyy rohkeutena soveltaa opittuja asioita sekä kokeilla uusia ideoita. Luova ihminen osaa ratkaista ongelmia omaperäisesti ja löytää useita vaihtoehtoja tehtävien tekemiseen. Kannustus ja mielikuvitus tukevat luovuutta. Luovuus voi auttaa ihmistä selviytymään haastavista tilanteista.

- Arviointikyky:

Arviointikyky on harkitsevuutta ja varovaisuutta päätöksenteossa. Arviointikykyyn liittyy oman toiminnan kriittinen tarkastelu. Arviointikykyinen ihminen ei anna tunteiden tai toisten ihmisten vaikuttaa omiin päätöksiinsä.

- Uteliaisuus:

Uteliaisuus kuvastaa halua tutkia uutta ja ottaa selvää asioista. Utelias ihminen tutustuu mielellään uusiin ihmisiin ja on kiinnostunut muiden asioista. Utelias ihminen tutkii ympäristöään ja kyselee paljon syventääkseen ymmärrystään.

- Oppimisen ilo:

Oppimisen ilo on nauttimista tiedosta ja osaamisesta. Oppimisen ilo ilmenee innostuneisuutena uusien taitojen harjoittelussa ja tiedon etsimisessä. Oppimisen ilo lähtee sisäisestä motivaatiosta, eikä vain tuloksista. Oppimisen ilo ei synny tehtävien hyödyllisyydestä vaan oppisprosessista itsessään.

- Näkökulmanottokyky:

Näkökulmanottokykyyn liittyy tilanteiden laajempi arvioiminen sekä eri vaihtoehtojen pohtiminen. Ihminen, jolla on näkökulmanottokykyä löytää ratkaisuja vaikeisiin tilanteisiin. Lisäksi näkökulmanottokykyä on ymmärtää, että ihmisillä on erilaisia mielipiteitä.

- Myötätunto:

Myötätunto päivittäin mukana kulkeva elämänasenne. Myötätunto on aitoa kohtaamista sekä herkkyyttä toisten tunteille ja tarpeille. Oman itsensä arvostamista ja lempeää suhtautumista omaan elämään kutsutaan itsemyötätunnoksi.

Miten huomaat hyvän ja tuet lasten luontevahvuuksia kasvattajana?

- Näe hyvä jokaisessa lapsessa
- Hyödynnä luontevahvuuksia kaikissa arjen tilanteissa kuten pukeutumisessa, ruokailuissa, siirtymätilanteissa, ulkoilussa ja ohjatuissa tuokioissa
- Tunnista omat luontevahvuutesi ja pyri hyödyntämään niitä kasvattajana
- Muista oma myönteinen asenne
- Pyri aina vahvistamaan lapsen myönteistä käytöstä
- Kiinnitä huomiota lapsen onnistumisiin ja auta myös lasta huomaamaan ne
- Kehu lasta yrittämisestä ja onnistumisesta
- Kannusta lasta yrittämään sinnikkäästi haastavissakin tilanteissa
- Arvosta lasta sellaisena kuin hän on
- Muista myös kehua ja kiittää työkavereitasi ☺

Toimintaideoita

Miten luontevahvuudet voivat näkyä jokapäiväisessä toiminnassa:

- Liikuntatuokio:

Liikuntatuokiossa nimetään kehonosia, tasapainoillaan ylös ja alas liikkuen, sekä harjoitellaan sääntöjen kuuntelemista ja noudattamista. Liikuntavälineinä on käytetty leikkivarjoa ja erilaisia palloja. Edellä mainitussa liikuntatuokiossa esiin nousseita luontevahvuuksia ovat rohkeus, sinnikkyys, ryhmätyötaidot, oppimisen ilo ja itsesäätely.

- Numeroiden hahmottaminen perhosen avulla:

Lapselle annetaan piiriin tultaessa numerolappu, jonka avulla lapsi etsii numeroa vastaavan lattiamerkin. Lattiamerkissä on numeron osoittama määrä perhosia. Tehtävässä harjoitellaan matemaattisia taitoja kuten hahmotusta, numeroita ja laskemista. Etsiessään piirissä omaa paikkaansa lapset tarvitsevat ystävällisyyden ja reilun luontevahvuuksia, kun he auttavat toisiaan.

- Vahvuusvaris-askartelu:

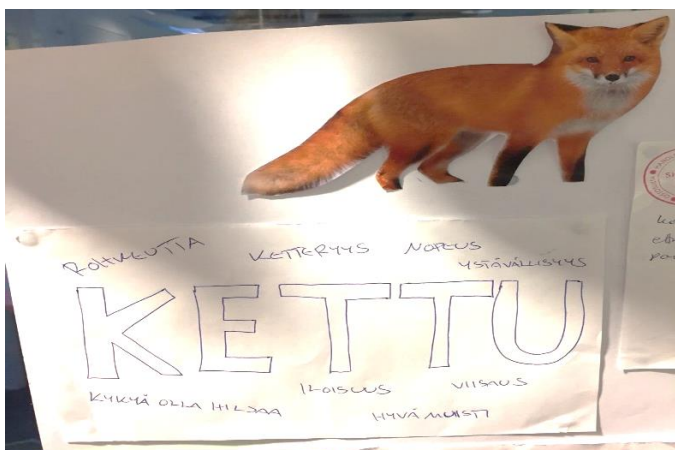
Lapset voivat askarrella seinälle esimerkiksi isokokoisen variksen tai jonkin muun eläimen. Jokainen lapsi saa leikata ja liimata pieniä paperinpaloja. Tämä tehtävä vaatii sinnikkyyttä, reilua ja ryhmätyötaitoja.

- Suomen metsän eläinten luontevahvuudet:

Lasten kanssa voidaan käydä kirjastossa lainaamassa kirjoja liittyen esimerkiksi Suomen metsän eläimiin. Metsän eläinten kuvia voidaan leikata lehdistä ja liimata niitä yhteiselle taustalle. Lasten kanssa voidaan pohtia yhdessä, mitä luontevahvuuksia metsän eläimet tarvitsevat selvittääkseen luonnossa. Lisäksi vanhemmille voi antaa kotitehtäväksi pohtia jonkin eläimen luontevahvuuksia yhdessä lapsen kanssa.

- Pienryhmäaskartelu:

Hienomotorisia taitoja lapset voivat opetella muovailussa, leikkaamisessa ja piirtämisessä. Pienryhmätoiminta tukee lasten luontevahvuuksista luovuutta, ryhmätyötaitoja, sinnikkyyttä ja innokkuutta.

- Metsäretki:

Pienryhmissä voidaan etsiä metsästä eri asioista, kuten pehmeää, kovaa, terävää, pientä, isoa ja kaunista. Etsittävät asiat voivat olla esimerkiksi käpyjä, kiviä, neulasia ja oksia. Päiväkodilla voidaan pohtia yhdessä mitä vahvuuksia tehtävän tekemiseen tarvittiin. Esiin nousseita vahvuuksia voivat olla esimerkiksi muun muassa rohkeus, sinnikkyys ja ryhmätyötaidot.

- Taito kukkaset:

Lasten kanssa voidaan askarrella Taito kukkaset. Kukan keskustaan tulee lapsen kuva ja nimi. Terälehtiin kirjoitetaan lapsen taitoja. Lapset miettivät, mitkä ovat heidän omia taitojaan ja mitä taitoja kavereilla on. Lisäksi vanhemmat ja ryhmän kasvattajat voivat kertoa, mitä taitoja lapsella heidän mielestään on. Kukan sijaan voidaan askarrella esimerkiksi tähti tai kruunu.

Perehdytyskansion tekijöiden toimintavinkit:

- Luontevahvuuksien tankkaamisleikki

Jakakaa lasten kanssa roolit, kuka leikkii autoa ja kuka huoltoasemaa. Esimerkiksi lapsi voi leikkiä autoa, joka tulee käymään huoltoasemalla tankkaamassa itseensä omia luontevahvuuksia vahvistavaa polttoainetta. Aikuinen voi esittää polttoaine tankkia, joka täyttää lapsen tarvittavan luontevahvuuden polttoaineella. Leikkiä voidaan hyödyntää esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee tukea ja kannustusta.

- Liikunta

Salissa soi musiikki, jonka tahdissa lapset liikkuvat ohjaajan määrittämällä tavalla esim. juoksemalla, hiipimällä, pomppimalla, konttaamalla tai pyörimällä. Kun musiikki pysähtyy, lapset kättelevät lähimpänä olevaa ja sanovat tälle yhden keuhun.

- Luontevahvuushelmet

Ryhmän aikuinen valitsee luontevahvuudet, joita käydään esim. kevään ajan läpi. Aikuinen valitsee luontevahvuudet ryhmän sen hetkisten tarpeiden mukaan. Jokaiselle luontevahvuudelle tehdään oma purkki (pilttipurkki tms.). Purkkiin kerätään helmiä sitä mukaan, kun kyseistä vahvuutta on käytetty ryhmässä yhteisesti.

- Vahvuusvarisnäytelmä

Suunnitellaan lasten kanssa yhdessä näytelmä, jonka pääosassa on Vahvuusvaris. Lapset saavat toimia tarinan käsikirjoittajina ryhmän aikuisen tuella. Näytelmä voi esimerkiksi käsitellä Vahvuusvariksen matkaa, pesän rakentamista tai uusien ystävien löytämistä luontevahvuuksia hyödyntäen. Näytelmää voi kutsua seuraamaan toisen päiväkodin ryhmiä.

- Luontevahvuustaidenäyttely

Ideoidaan yhdessä lasten kanssa mitkä asiat ja esineet kuvaavat eri luontevahvuuksia. Jokaiselle luontevahvuudelle tehdä yksi tai useampi teos. Teokset voi tehdä yksin, pareittain tai ryhmässä. Luontevahvuuksia voi kuvata usealla eri tavalla kuten värillä, kuviolla tai piirroksella. Lopuksi tuotettuja teoksia ihastellaan yhdessä.

Vahvuusvariksen bongausoppaan ideoita

(Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017)

- Vahvuuskäsi

-Pienillä voidaan maalata lapsen käsi ja painaa paperille. Kirjoitetaan yhdessä aikuisten kanssa jokaiselle sormelle lapsen vahvuuksia.

-Isompien kanssa voidaan piirtää käden ääriviivat ja yhdessä lapsen kanssa kirjoittaa yksi luonteenvahvuus jokaiselle sormelle.

- Vahvuuskansio

Tehdään ryhmän yhteinen kansio, johon jokainen perhe saa vuorotellen liimata kuvan perheestään ja kertoa perheen vahvuuksista.

- Vahvuustaulu

Jokaisesta lapsesta tehdään vahvuustaulu. Vahvuustauluun voi kirjoittaa positiivisia asioita lapsesta vanhempien, henkilökunnan tai kavereiden kertomana. Taulut voi laittaa näkyville ryhmän seinälle.

- Liikuntarata

Salissa voi rakentaa liikuntaradan, jossa jokainen piste vaati jotain vahvuutta. Käydään yhdessä läpi mitä jokaisessa pisteessä vaaditaan

- Kolmen alueen leikki

Jaetaan sali kolmeen erilliseen alueeseen ja nimetään ne vahvuuksien mukaan. Aikuinen huutaa vahvuuksia, jonne lasten tulee juosta.

Lähteet ja lisätietoa:

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta nuorta löytämään luontevahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä!

Vahvuusvariksen bongausopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kaisa Vuorinen 2017. Viitattu 12.12.2017 <http://kaisavuorinen.com/>

Kansikuva: Katarina Kauranen

Valokuvissa käytetty Taavinkylän lastentalon askarteluja

Valokuvat: Johanna Jormakka ja Katarina Kauranen

Tämän perehdytyskansion ovat laatineet Laurean sosionomiopiskelijat

Johanna Jormakka ja Katarina Kauranen